

Účes pro zvlášť slavnostní příležitost

Miroslav Kazda
Copyright © 2010

kapitola 1.

Účes pro zvlášť slavnostní příležitost

Každý živočich má celou řadu přirozených nepřátel. Má je i člověk. Měl jsem je tedy i já. Nemám rád holiče. Nebyly mně ani tři, když jeden z cechu holičského, opřen o futra svého kvelbu, oslovil moji matku:

„Milostivá, tak kdypak k nám zavítáte s vaší dceruškou?“

Je pravděpodobné, že z jeho strany šlo jen o jemně laděný živnostnický pokus o nového zákazníka. Jisté však je, že právě tuto poznámku jsem považoval za uštěpačnost a právě ona způsobila moji podezřívavost k profesi tak bohubilé, jakoužto řemeslo holič – kadeřník bezpochyby je. Dnes dokonce nemohu ani přísahat padla-li či nikoliv. Právě tak si nepamatuji, co jsem tenkrát tomu nůžkomilovi odvětil. Nejpravděpodobněji asi nic. Jen, jakoby náhodou, jsem upustil z rukou litrovou konvičku s mlékem. Konvička dopadla na chodník, mléko na jeho kalhoty, takže můj nový známý vypadal, jako by právě nešťastně vykonal malou potřebu.

„Ty seš ale sígr,“ přehodnotil naše vztahy mydlinka a já pocítil, poprvé v tak útlém věku, nepřítele. Mé nepřátelství jsem však nevztáhl bohužel jen k této osobě, ale k celému řemeslu, cechu, kartelu..., vlastně ke všemu co mělo na sobě bílý plášť.

Moje maminka však ve snaze urovnat tuto tak frapantní situaci počala radit. Vyvinula úžasnou čpavkovou lázeň vzápětí zneutralizovanou octem. Nebo kašičkový způsob pomocí magnesia a lihu, dokonce si vyvzpomněla na směs terpentýnu a citrónové šťávy.

„Nechte si toho!“ ohradil se tenkrát mydlinka, zmizel ve dveřích, aby za okamžik vyplul ven v trenýrkách a s kalhotami v rukou a se slovy: „Nate!!“ je podával mamince k napravení.

Tak tedy. O pár dnů později moje matka zdárně odsuplovala čistírnu a my mohli vstoupit. Holič se ve skutečnosti jmenoval Břežanski Petr. Víím to, protože to měl napsáno na dveřích a později jsem si to mohl přečíst. Svoji živnost provozoval v kuchyni se starou kredencí, třemi, čtyřmi rozvrzanými židlemi a věšákem. V šuplících orvané kredence měl vercajk, mašinku na ruku, pár svíček a pytlík ovocných bonbónů.

Pan mistr vytočil klavírní sesli až do nejvyšší polohy, přehodil přeže mne obrovský bílý ručník a ovázal mi ho okolo krčku. Tu jsem si povšimnul, kterak mé celé tělíčko zmizelo pod plachetkou, takže jsem začal fňukat ještě dřív, než prohrábl můj neandrtálský účes. Holič však nedbal mých nářků a dal se chutě do díla. Prohrábl moji kštici kostěným hřebem s takovým nasazením, že v okamžení jej připravil o několik zubů. To už jsem ale řval, jakoby mi pod plachetkou tajně prováděl lumbálku páteře, neboť v hřebenu uvízlo i několik mých jemných vlásků. Pan Břežanski sprážil moji matku pohledem. Snad potřeboval ještě něco přežehlit, nevím. Už jí ale vůbec neříkal milostpaní, ale jenom panímámo a dodal:

„Co mám s tím klukem dělat?“

Maminka tenkrát zřejmě nepochopila podstatu otázky, neboť pravila, že ostříhat. „Kdyby kluk potřeboval vyfotit, tak bych s ním šla jinam, že?“

Zato mně trochu povyroستlo sebevědomí, neboť už mě alespoň uznal klukem. Holič se dal do díla. S gustem. Možná se vyučil v zákopech první světové někde na Pijavě, či v Rusku za Uralem. Vlasy, které by mi mohl závidět kterýkoliv bítník, padaly a padaly a podlaha se pod mou beztělnatou hlavou pokrývala mou pokrývkou.

„Ták, a ještě kotletky,“ přisadil si hyzdič neviňátek, „vzadu to trochu vybereme, neníliž pravda, paninko.“

No, vybral mě do půl hlavy. „Krček zaholíme, že ano,“ mlel, jakoby byla sobota. Ale ona sobota nebyla, protože sobotu jsem měl za docela hezký den. To už ale holič vytáhl břitvu a začal jí přejíždět po dlouhém koženém řemenu zavěšeném na rezatém hřebíku na rohu kredence a naskočila mi husí kůže. Snad ještě více byl překvapen holič, když mě počal zbavovat posledních chloupků z krku. Netrénovaná pokožka, nyní navíc zjitřená husinou, se mi počala zbarvovat krví. Ale holič si věděl rady i v této zkrvavené situaci. Zatímco jednou rukou mi holil hlavu, snad až do půl temene, druhou ji ledkoval.

Když už byl se svojí prací spokojen a já nakonec už ani nekrvácel, vyštrachal ze šuplíku sáček s bonbóny a jedno z cukrlat mi vecpal do úst. Snad abych už neřval. Sotva jsem ucítil sladkou slinu, na chvíli jsem opravdu zmlkl. Tu chvíli využil dokonale a malou metličkou mi šikovně zasunul zbylé vlásky za košili. Tímto aktem bylo dílko tedy zdárně dokonáno.

Poprvé doma jsem se uviděl ve velkém zrcadle zasazeném do tmavého ořechu. Ze zrcadla na mne civěl jakýsi chudáček – blbeček prošlý tornádem s odstátýma ušima a lebkou připomínající první vzpřímence. Pozdravil jsem

ho, abych v příštím okamžiku po něm hodil kramflekem. Ale řekněte, kolikrát i vám zrcadlo zalže.

A lhalo mě od té doby vždycky a každý měsíc. Tak často mě ten chlapec – blbeček chodil navštěvovat. Zvláštní bylo na tom to, že se objevoval vždycky, když jsem toho vylepance potřeboval nejméně. Většinou pak tehdy, když mým životem defilovaly významné události jako bývají vánoce, narozeniny, fotograf nebo houslový koncert. Snad proto mému albu vévodí vždy chlapeček – blbeček a ne já. Snad proto nemám holiče rád.

Pan Břežanski s bonbóny a koncesí nestříhal dlouho. O koncesi ho připravil bolševik, tak k čemu bonbóny. Jednou ho našli v jeho světničce, kterou bylo možno za kredencí jen tušit. Žil sám, tak ani nikomu nechyběl. Mě však pomalu s přibývajícímí léty začalo být líto toho, že už nikdy jsem od žádného kadeřníka bonbón nedostal. Ani v těch luxusních a renomovaných salónech. A ani tehdy, když po mě chtěl za stříhání stokrát víc. A to dokonce ani tehdy, když mě pořezal.

kapitola 2.

O tajemné síle a šicím stroji

Šicí stroje nemám rád.

Nejraději ze všeho jsem se vyhoupl na okenní parapet a pozoroval cvrkot. Bydlel jsem na Olomoucké ulici. Byla tak pojmenována asi proto, že vedla do Olomouce. Vsadil bych se, že v Olomouci výpadovka k Brnu byla Brněnská. Možná je tak tomu dodnes. Nevím. Moc invence k tomu potřeba není. Chytré hlavy se zřejmě vyřádily v jiných lokalitách.

Celé mé dětství i mládí se prominentní vilová část v Brně nazývala Jiráskovou čtvrtí. Až tu, pojednou, z ničeho nic, chytří z Radnice usoudili, že by se měli někomu zavděčit a přejmenovali ji na Masarykovu. Jako dítě bych hned věděl proč se to tomu Jiráskovi stalo. Asi něco provedl. Možná že Alois zlobil. Možná, že se zjistilo, že jen kradl inkoust, zatím co Tomáš Garyk ne. Raději se vrátím na okenní parapet.

Každý den jsem tu mohl vidět uhlířku Frantinu, jak tlačí před sebou těžký dvoukolák naložený uhlím. Rozvážela ho z blízkých uhelných skladů dychtí-vým hospodyním. Z hromady vždy trčela velká lopata uhelka. I bez putýnek byly tři metráky třemi metráky. Když se tohoto úkolu ujali páni s nákladákem a putnami přestala fyzika platit. Říkalo se jim uhlaři.

Putýnky byly vždycky, jakoby náhodou, zdevastované a zmačkané a slisované tak dokonale, že dostat do nich půl metráku uhlí, by byl těžký úkol i pro mého tatínka. A to byl prosím vědecký pracovník.

„Už jedou?“ zvolala jednou moje maminka, poněvadž i ona tehdy čekala. Tedy ty uhlaře. Sedě na parapetu jsem byl ale zaujat koňmi táhnoucími poštovní vůz. Byl modrý a malovaný s červenými loukoťovými koly. Zastavili přímo před našimi dveřmi. To byla událost. Ne, pošťák nesekočil s kozlíku a nerozeběhl se k našim dveřím s dopisem z Ameriky oznamující, že naše rodina dědí až neslušně vysokou částku. Dokonce ani balík z Jižní Moravy se zabíjačkou nepřinesl. Vlastně se nedělo nic. Jen koníci si odfoukli, ulevili si a jelo se dál.

„Ani pošta ne? Nepřišlo nic?“ volala na mne maminka z kuchyně.

„Ano. Ne!“ houkal jsem do kuchyně jako telegram.

„Co ano? Co ne?“ zmateně se maminka blížila do pokoje.

„Pošta tu byla!“ snažil jsem se ji ještě alespoň chvíli přidržet v kuchyni.

„A nechala tu něco?“ znělo už těsně za mnou.

„Jo, támhle. Pěkný h.....!“

No, bylo tam. Dobrých deset kousků.

„Kdes to vzal?“ pustila se do mne maminka. „Takhle nemluví ani uhlaři!“ a s několika lepanci mě hnala z parapetu. Měl jsem po petrachtaci. Ne na dlouho. Zvonek ukončil moji nudu. Do chodby se vtěsnali dva chlapi jako almary na zádech s opravdu unavenými putnami.

„Tak to máme tady, paninko,“ zachrčel plešoun. „Pojďte to vomrknout!“

„Vy jste tak hodní,“ pozitivně je vítala maminka a aby to pojistila nalila každému stopku slivovice, co vědecky pálíval tatínek. V kuchyni. Zatímco uhlaři prolívali hrdla, maminka se počala hrozit: „Ale já objednávala černý!“

„Buďte ráda co je. Berte nebo nechte tak, ale to vám povídám. Letos už k vám extra nepojedem. Víte vy vůbec, jaká je bída vo uhlí?“ chrchlal prolitým hlasem mluvčí.

Maminka věděla. I o první pětiletce se jí doneslo. Možná i o hornících, pracovitých chlapících. Ale co řekne tatínek, zapochybovala.

„Budete mít pro mě aspoň těch patnáct metrů?“ zeptala se nejistě, poněvadž na korbě se hromádka uhlí krčila, jakoby měla strach skončit někde ve sklepe.

„Jistě matko,“ zachrchlal mluvčí a vykašlal z plic dehet z posledních několika krabiček.

„Tak mi to hodte do sklepa,“ řekla už smířeně a myslela si, že už je všemu konec. Ale nebylo.

„Cože? Do sklepa? Kde žijete matko!“ řekl ten druhý, nastartoval motor, zvedl korbu a uhlím nám v jediném okamžení zasypal schody. Pak zařadil a odhrčel ulicí neznámo kam.

„Dyt' je toho málo!“ bědovala maminka.

„Aspoň toho nemusíte tolik tahat!“ volal z korby uchrchlanec, pak si jen odpliv a natáhl z pleskačky další hlt.

„Co budeme dělat?“ lomila maminka rukama. „Ani do baráku se nedostanem.“

A vidíte, přátelé, dostali jsme se po pěti hodinách domů nejen my, ale i ostatní obyvatelé. Snad to bylo právě tím, že do patnácti metrů chybělo dost. Jinak by se nám maminka strhala. Inu, všechno zlé je zase na druhé

straně, když se to vezme kolem a kolem, zase na něco dobré. Maminka padla únavou a já se mohl zase v klidu posadit na parapet.

Ejhle, v mlíkárně se dělá fronta. Copak to asi dostali. Že by tvaroh? Paní Šulcová, co tomu obchodu – národní podnik velela, byla starší dáma menšího vzrůstu s rovnými a věčně mastnými vlasy. Trpěla artrózou a zvědavostí. Nevím, co bylo nepříjemnější. Pro mne jistě to druhé.

„Běž se podívat, co dostali! Víš jak jsem utahaná,“ ozvalo se z kuchyně. Já ale, zaujat právě projíždějícím tatraplánem, předstíral jsem úplnou hluchotu. Jó tatraplán se nevidí každý den.

„Ne, počkej tady máš čtyři dvacet a kup litr a půl mlíka a pět rohlíků. Máš to akorát. A taky se podívej co dostali.“

Tak to byla rána pod pás. Maminka to dobře věděla. Dobře věděla, že před cizími lidmi nevydám ani hlásku. S cizími lidmi jsem prostě nemluvil. Nikdy a za žádných okolností. I kdyby hořelo, valila se povodeň, nebo nějaká cizí armáda. Moje stydlivost byla tak silná, že vlastně dlouhá, předlouhá léta mě nikdo neslyšel promluvit, takže si všichni mysleli, že jsem němý. Ale spoň si to okolí šuškal.

„Nemůžeš mi to napsat?“ snažil jsem se probruslit úskalím.

„Nemůžu! Jsem unavená! Ani tužku neudržím v ruce,“ prohlásila maminka mazaně. Vymyslela to dobře. Pro mne to byla však větší rána, než kdybych musel celou Olomouckou ulicí projít bez šatů. A ta je pěkně dlouhá.

Litr a půl mlíka a pět rohlíků. Zaklínadlo několika slov mě mělo dodat sebevědomí. Sedm slov, nebo dvacet čtyři hláseček, chcete-li, mě mělo vynést na piedestal slávy normálnosti.

Vzal jsem konvičku, síťovku a vydal se vstříc trapasům. Jako naschvál se tou dobou srotily před mlíkárnou snad všechny uliční drbny. Zařadil jsem se tedy na konec a trpělivě čekal na můj výstup. Ve zpocené ruce jsem žmoulal ty čtyři dvacet, až jsem je zahřál na neuvěřitelnou teplotu a po sté si opakoval: Litr mlíka, pět rohlíků. Utěšoval jsem se: Ještě ne, ještě nemusím, ještě je přede mnou hafo lidí. Třeba se něco stane. Třeba se něco...

Litr mlíka a...

Nestalo se nic. Bylo to však ještě mnohem horší, než jsem ve si svých nejstrašnějších snech dokázal představit. Sotva paní přede mnou měla zaplaceno a já se nadechl ke svému životnímu výstupu, nevydal jsem ani hlásku. Mým osudovým handicapem se navíc ukázal vysoký pult, takže mě za ním nebylo nejen slyšet, ale ani vidět. Jako bych přestal existovat v prostoru i v čase. Jako bych utrpěl totální ztrátu existence.

Když frontová bojovnice stojící za mnou zjistila moje selhání, okamžitě mě ignorovala a klidně si začala nakupovat. Kdoví kdo to byl, ale nikdo se mě nezastal, nikdo nezveřejnil to strašné bezpráví, které na mne ta frontová baba konala. Ale s čím kdo zachází, tím také schází. Kdo seje vítr, sklízí bouři a žádný strom neroste do nebe, říkávala moje babička. Tento zvratný princip se tentokrát naplnil brzy.

Už snad při jejím druhém požadavku, zastavilo před obchodem auto. Vyskočil z něj dobře oblečený pán, zářící jak slunce v červnu, fronta se sama od sebe před ním rozestoupila a on vlétl přímo k pultu. Sálalo z něj tolik sebevědomí, že mu nedokázala odporovat žádná z bojovnic a dokonce ani ta baba za mnou.

„Tady to máte nachystáno, mistře,“ mohla se Šulcová přetrhnout.

„Děkuji, paní vedoucí, moc vám děkuji,“ mohl se přetrhnout ten mistr.

Kdybych jen tušil, čeho jen mistr může být. Třeba je mistr v nějaké velké fabrice, nebo že by byl mistr v boxu, nebo v hokeji? To ne. To asi ne. Boxerské rukavice sebou neměl a ani hokejku ne. Jestli třeba není jen mistr světa amoleta.

„...jé, je, chlapeček..., já tě předběhl hochu, že, ale spěchám na schůzi, víš..“ Prodavačka Šulcová nevěřícně vytáhla svoji mastnou hlavu až nad pult a zírala. Dole se cosi krčilo.

„Paní vedoucí, nepřehlížejte naše děti. Mládež je budoucností národa, víte?“ a mistr se rozhlédl po frontě, jakoby byl na jevišti. Bojovnice kývaly hlavami jako jedna ovce. Asi chtěli mít klid. Jen ta za mnou prohodila kysele. „No já..., já jsem nevěděla, já myslela, že tady s někým je! Že ho vůbec pouští ven samotného, takovej cvrček.“

Ten cvrček mě teda opravdu našťoval.

Mistr čehosi se ale na ni ani nepodíval a blahosklonně se ke mě sklonil: „Tak co chlapče, pro co tě maminka poslala?“

Natáhl jsem ruku a podal mu již téměř hořící mince. Šulcová mi jen visela na rtech, aby mohla co nejpromptněji posloužit té budoucnosti. Já ale mlčel jak partyzán.

„Tak co říkala maminka? Aha, máš konvičku. Tedy mlíko. Litr?“ Zavrtěl jsem hlavou. „Litr a půl?“ zkoušela.

Odkýval jsem to a fronta si oddechla. Tak přece, tak přece to půjde. Jednak se také dnes potřebovali dostat domů a pak..., když odkývali tu budoucnost národa, že. Zbývalo rozřešit záhadu zbylé koruny padesát. Prodavačce to v hlavě asi šrotovalo, poněvadž nějak divně chrčela.

„Jogurt, chtěl jsi určitě jogurt a koruna na zálohu. Ještě tu jeden mám,“ a paní Šulcová se vrhla pod pult přesně do těch míst, kde měla nachystaný balík pro mistra.

Já ale nesouhlasil.

„Jen mu ho dejte, já to zaplatím,“ rozhodl se podpořit svůj dojem jogurtem. Konečně, proč ne jogurtem, když jsem ta budoucnost. S jeho nevídaným gestem se mi ale vrátila síla a konečně jsem tiše špitl: „Pět rohlíků!“ Ve skutečnosti však ze mne vyšlo: „Ret pohlíků!“

Výborně! Všichni si oddechli a já dostal pečivo rovnou do sítovky. Jen bába za mnou vrčela jak zuřivý picbulteriér: „To je štráchů, to je štráchů...“

„Nashledanou, přátelé,“ loučil se mistr spokojeně.

„Na shledanou, mistře, na shledanou,“ loučila se fronta s frivolním úsměvem a mistr vyplul z obchodu. Jen vzlétnout. Napětí bylo pojednou to tam. Vnesl mezi nervy drásající čekání na jogurt klid. Jakoby pojednou bylo lhostejné zbude-li na čekající, či nikoliv. Jakoby najednou nedostatkový jogurt nebyl to nejdůležitější na světě.

Já vyplul také. Jak ponorka. Jen se potopit. Šoural jsem se pomalu kolem zdí.

Maminka mě vítala hned ve dveřích. „Tak co dovezli? Že to byl ten tvaroh?“

Pokrčil jsem rameny. „Ty seš úplně k ničemu. To ses nemohl přeptat? Ty seš fakt úplně k ničemu..., no počkej,“ zalovila v sítovce,“ a za cos pak koupil ten jogurt?“

„Byl tam takovej chlap,“ povídám po pravdě.

„Kolikrát ti mám říkat, že si od cizích lidí nemáš nic brát!“ zlobila se maminka.

„Ale oni mu říkali ministře! A ani ve frontě nemusel čekat!“ bránil jsem svůj jogurt.

„Cože? Jaký ministr? Co by tady hledal ministr? U Šulcové. To zrovna...,“ a já pozoroval, jak to mamince šrotí v hlavě stejně, jako mě před chvílí v mlíkárně.“

Na to jsem tedy talent měl. Jako by se mi to čas od času stalo. Jako bych občas viděl do lidí. Zvláště pak tehdy, když mi nastala nějaká ta mezní situace. Ještě dodnes mám v sobě ten pocit rozzářené tváře mistrovy, který dokázal zlomit i tak kompaktní a nepředběhnutelnou frontu, jaká se vytvořila u paní Šulcové to odpoledne.

I počalo mě to zajímat. Co to je za síly, co dokáží pohnout člověkem, dodají mu radost, sílu, nebo statečnost, a jindy zas ho vtlačí do země jak pětník a on se scvrkne jako ta hromádka uhlí, seberou mu odvahu a sebevědomí, nebo ho dokonce paralyzují, že není schopen ničeho. Problém byl asi v tom, že na první pohled není nic vidět. Ale řekněte: Kolik věcí není vidět a přece existují...

Nerozuměl jsem ale ničemu.

Často jsem o tom přemýšlel na parapetu. Jednou jsem byl tak zaujat, že jsem ani nezpozoroval, že před naším domem zastavil poštovní vůz. Ten modrý malovaný, ten co měl ta nádherná loukoťová kola.

„No konečně,“ radostně volala maminka. „Konečně je to tady!“ a do naší domácnosti přibyl šicí stroj. Šlapací. Světoznámé značky Singer. Byl to dárek tetiny z Pravčic. „Kampak ho jen dáme?“ uvažovala nahlas. „Asi pod okno. Jo, jo, tam bude dost světla.“

Šicí stroj se tak ocitnul před parapetem a já neměl sílu na tom cokoliv změnit. Prostě tam bylo světlo a to je přece pádný důvod. Hotovo čtyřicet – říká se. Mě by ale víc sedlo: Hotovo – šicí stroj. A já hotovo měl. Tedy s petrachtováním určitě. Proto nemám šicí stroje rád.

Neříkám nic, ale na má slova dojde

Proč školu nemám rád?

Inu, opět se jednoho krásného dne zjevil chlapeček – blbeček. Ten den musel být pro mne opravdu významný, poněvadž můj účes byl vylepšený o ještě vybranější blatníky nad ušima, takže jsem vypadal jako nějaký of road pro zvlášť bahnité terény. Ač bylo prvního září, což mohu doložit naprosto přesně, a sluníčko svítilo, (což doložit již nelze), mě táhl pod těmi blatníky takový průvan, že jsem to ráno rezolutně prohlásil: „Asi mě bolí v krku a nikam nejdu!“

Maminka se však smála, jakoby slyšela ten nejlepší vtip za posledních šest let. „No, to víš že jo,“ řekla a vyndala úplně nový kus oděvu, který jsem do té doby neznal.

„To je košile!“ poučila mě a nedala pokoj, dokud jsem ji na sebe nenaťhl. Bylo to hnusné. Každou chvíli to někde vylézalo z kalhot, krčilo se to, rozepínalo a silně naškrobený límeček mě nepříjemně škrtil. Asi tak pejskům chutnají vodítka, pomyslel jsem si. Ani s novými botama, se kterými se v zápětí maminka vytasila, to nebylo lepší. Na mé droboučké nožky zhýčkané papučemi a teniskami to byla stejná rána, jako když okujete divoké hříbě.

Takto vybaven jsem možná vypadal slušně a vešel jsem se do norem Gutha Jarkovského, ale už nikam jinam. A to mě čekalo to nejhorší. Čekala mě škola. Byl to nejhorší den mého krátkého života. To bych už raději chodil do mlíkárnky a bez papírku. Škola byla nedaleko za rohem hned vedle kina Slovan. Trochu mne potěšilo, že naproti byla cukrárna s novou lakovanou tabulí Jan Tichý – zmrzlina.

Možná, že ani paní Špolcová nebyla špatná učitelka. Možná, že byla i dost dobrá, když nás naučila nejen sedět klidně v lavicích a hlásit se, ale hlavně číst a psát a taky počítat.

Jisté bylo, že jsem ten první školní den nepromluvil ve škole ani slovo. Ani to, jak se jmenuji. Pamatuji se jen, že jsem vždy povstal, to ano, a pak už jsem jen beze slova sedal. Mezi tím jsem měl prostě v hlavě jen jakési

vzduchoprázdno. Vakuum ještě zředěnější, než-li byste našli v žárovce. A přece mne pronásledovaly myšlenkové pochody v tak rychlém sledu, jaké mívají lidé v posledních vteřinách života. Vlastně jsem neměl ani kdy sledovat, co se po mně vlastně vyžaduje. Byly to zkrátka mě již známé minuty ohrožení. Dnes se mi dokonce zdá, že bych mohl odečítat v takových chvílích vibrace vzdálených galaxií, rozumět ptačímu zpěvu za oknem, nebo zachytit chemické pochody ve svém těle. Zachytil jsem však skrze okno jen ve větru houpající se reklamní cukrářskou tabuli.

„Já ti dám zmrzlinu,“ zlobila se maminka, „taková ostuda, taková ostuda...“

„Však ono se to zlepší,“ tiše domlouvala mamince na chodbě paní učitelka.

Nezlepšilo se to však ani druhý den, ani za týden a má němota trvala již druhý měsíc. Maminka plakala, tatínek zuřil.

„Nedá se nic dělat, musíme s tím klukem k psychiatrovi,“ prohlásila maminka a hned se sama zhrozila z toho co řekla, protože se bála lidských řečí. Jakoby lidské řeči byly to nejdůležitější.

„Zřežu ho a bude pokoj,“ rozhodl nakonec tatínek. Maminka mlčela. Asi se jí ta myšlenka zdála schůdnější a rodinné tajemství zůstane zachováno.

Ani paní učitelka nebyla represí nadšena. „Nářez, myslím, nic nevyřeší,“ řekla a poslala mě k psycholožce. I s maminkou. Psycholog sice není tak těžký kalibr jako je psychiatr, ale lidem to bylo jedno. Cvokař jako cvokař.

Jednoho dne mě maminka opravdu vyptala ze školy a my se vypravili na tu tak tajnou misi.

Jak u cvoků to vypadalo už v čekárně. V malém miniaturním prostoru se tísnilo tolik dětí a rodičů, že by se z toho zbláznil i normální člověk. Ale řekněte, kdo je dneska vlastně normální. Mně se z toho všeho jen scvrknul žaludek a lekly se snad i moje větříky.

„Kdo je tu poslední?“ zeptala se maminka slušně.

„Asi vy!“ řekl kdosi. Odpověď byla sice správná a logická, ale člověk se z ní nedobere ničeho. Ještě nikdy a nikde jsem nepostřehl, že by se byl někdo zeptal: Kdo je předposlední anebo Kdo přišel přede mnou. Ani u lékaře, ani u holiče, ba ani nikde jinde. Naštěstí v tu chvíli vyšla z ordinace jakási ječící holčička s doprovodem a v těsném závěsu za nimi cosi obrovského. Mělo to bílý plášť, tělo dobře přes metr s výškou ke dvěma metřům. Při mé obrazotvornosti se mi vybavila hladová medvědice odkudsi z Labradorského zálivu.

Nerozuměl jsem pak zase tomu, proč se všechny matky kolem ní srotily a už vůbec ne tomu, proč všichni líbeznými hlasy na ni volali: „Sestřičko...!“ Tahle ohromná almara byla tedy sestřička. Jak potom musel vypadat její bratr, nebo dokonce otec? Bratr musel být asi nějaký grizzly a o otci se muselo hovořit snad už v rozměrech zeměpisných odkud až kam sahá, nebo něco takového.

„Ticho tady bude!“ zařvala ta almara a opravdu nastalo takové ticho, že by bylo slyšet i ten pověstný špendlík. Ale špendlík neupad, jen se mi v té kritické situaci podařilo pořádně si ulevit.

„Kdo to byl?“ obořila se medvědice. „No, to už je vrchol!“ Všechny páry očí mě identifikovaly v okamžiku. Maminka byla asi v plné pohotovosti, poněvadž z této frapantní situace elegantně vybruslila.

„Víte, sestřičko, ono tomu našemu klukovi se dneska nějak neudělalo dobře.“

„Tak dobrá, pojdte, co mám s váma dělat, aby se nám tu nakonec nepotento...“

Tak se stalo, že naše maminka pohnula s něčím tak obrovským, jakou byla tahle dáma a my mohli vejít do medvědí sloje, zatím co v čekárně jsme zanechali rozzuřený dav bengálských tygrů. Znova jsem se přesvědčil o síle myšlenky kdo ví odkud vyvěrající a o síle slova. Zaujalo mne, jak se to vůbec mohlo stát? Jak mohla jediná myšlenka, jediná věta pohnou s něčím tak skálopevným, jako je zavedený systém.

Paní doktorka byl sestry pravý opak. Drobounká, s malinkým drdůlkem a s téměř dětskýma ručkama. Přivítala nás tichým hláskem, jako by mluvila přes nějaké imaginární sklo. Jednu chvíli jsem se přistihl, že přemýšlím o tom, zda-li mluví, nebo zrovna svačí. Pohyb úst však byl patrný. Musel jsem moc špicovat uši, abych zaslechl co se vlastně po mne bude chtít.

„Jakpak ti říkají?“ Tuto první otázku jsem nechal vyhnít. Ani na další jsem nereagoval a nakonec jsem ignoroval všechny její pokusy o komunikaci.

„Moc komunikativní není, že,“ obrátila se bystře na moji maminku.

„Vlastně, paní doktorko, my jsme tady s tím..,“

„Ano, ano, rozumím vám. Tak si pro začátek něco namalujeme,“ řekla odborně a svou drobounkou ručkou mi podala pastelky a prázdnou čtvrtku. Obrovská plocha prázdné čtvrtky mi dodala tolik sebevědomí, že se mi barevné tužky rozeběhly samy po papíře. Domeček s komínem a se zahrádkou, ulice s chodníky a se silnicí a už už jsem se chystal k mému zlatému hřebu. Auta. Škoda Minor a Tudor, Škoda sedan a Tatraplán – zlatý hřeb.

K tomu hřebu jsem se už ale nedostal, neboť paní doktorce to stačilo. „Vidíte, vidíte to, myslela jsem si to,“ obrátila se na maminku, jakoby právě v povodí Otavy našla zlatý valoun. „Chlapec bude velice citově založený, neboť kresba je situovaná k levé straně, i komín namaloval na levou stranu střechy. To je pro senzitivní děti typické.“

Maminka jen koukala.

„Stejně tak silnice se zvedá nahoru, čímž iracionální jedinci vyjadřují touhu po svobodě, po vzletu, po úniku. A pak a hlavně. Filigránská malůvka je typickým znakem introvertních typů.“ Mluvila a mluvila. Radila se s maminkou co a jak a já zuřil.

Ne, ničemu ta osoba nerozumí. Vlevo jsem začal, protože je v našich zeměpisných šířkách tomu zvykem. Nejsem přece Arab. I komín je na našem domě vlevo. Co ona o tom může vědět. A že jde ta ulice nahoru? Vždyť je to přece naše ulice. A ta byla vždycky do kopce. A že je obrázek drobnoučký? Jakpak bych mohl na konci nakreslit Olomouc a kam by ta auta pak jezdila? Ha?

Jen odvaha mi scházela. Nechal jsem ji tedy v omylu. Co bych se s ní také vybavoval, když nepozná ani naši Olomouckou a kopec Slatiňák. Tak ze mne nedostala slovo ani ona.

„No tak, jak se říká,“ připomínala mi maminka při odchodu z ordinace. Ale „nashledanou“ ze mne nevyrazila. Snad také proto, že jsem se shledat s ní pokládal za zbytečné.

Za zbytečnou ji pokládal i náš tatínek, neboť to k ničemu nevedlo a já dále vzdoroval. Ve škole i jinde. Jednou, bylo to takhle v úterý, vzal rákosku a docela nevědecky mě seřezal. „A jestli to nepomůže, tak si to zopakujme třeba každý týden,“ prohlásil.

„Tak co, paní učitelko, už mluví?“ nesměle se zeptala koncem týdne maminka.

„A víte, že ano!“ řekla ji tenkrát ta dobrá paní učitelka. „Zatím jen trošičku, ale mluví.“

„Opravdu? To bude mít manžel radost. A co? Co říkal? Jak to bylo?“ cloumala s maminkou zvědavost ve snaze dovědět se co nejvíce podrobností.

„To bylo tak. V jeho počteníku jsem objevila popsany piják. Tedy jako savý papír.“

„Ano, jistě, samozřejmě,“ dychtila maminka.

„Zatímco bereme sčítání a odečítání do desíti, takové to $2+3$ a $4+5$ jeho piják byl popsán jakýmsi tajemným a komplikovaným výpočtem, že jsem si nedokázala ani představit, co to má být a k čemu to může sloužit. O velké přestávce, právě když něco na tom svém pijáku dopočítával, tiše jsem se přiblížila a povídám: To je ale zajímavé. Copak to je? Nemůžeš si opakovat normální látku? A víte co mi na to řekl? Že prý je mě po tom...“

„Snad ne, paní učitelko, snad to neřek?“

„Ne, ne, počkejte, aby nedošlo k nedorozumění. On řekl doslova: Potom vám to řeknu, musím si to dopočítat. A to je už dost rozvitá věta, že ano? Nemyslíte.“

„A co si to vlastně počítal?“ zajímala se maminka.

„Jó, to já nevím, to se musíte do toho sešitu podívat sama a nějak to z něj dostat. Samotnou by mě to zajímalo.“

Dumala matka a dumal i otec. Kdyby k tomu pustili i našeho kanára, dumal by i on, ale nebyli z toho moudřejší víc, než ten náš kanár. Nakonec tatínek rozhodl, že vezme ten piják do práce na Akademii věd, že se na to podívá vědecká rada. Ale vědecká rada na nic nepřišla a tak měla zase hody rákoska.

Inu, opakování je matka moudrosti.

„Už ho nech, nebo nám zase přestane mluvit,“ chránila mě maminka. Neprozradil jsem ale nic.

Teprve dnes, po letech, se mohu přiznat. Piják byl popsán statistikou průjezdu motorových vozidel v letních měsících roku 1955 Olomouckou ulicí i s průměrnými výpočty počtu vozidel za hodinu v různých ročních obdobích.

Neříkám nic, ale na má slova dojde...

kapitola 4.

Jak jsem od Mikuláše dostal housle a nedostal rozum

Nemám rád úkoly. Tedy školní úkoly.

Tou dobou se počaly množit jak komáři v létě. Nebavilo mě to. Počty, krasopis, kreslení, prvouka, čtení. Máma má maso. Ema má málo. Neznal jsem žádnou Emu, ba ani jsem netušil, čeho to může mít málo. Ani máma si nestěžovala, že by ve frontách nevybojovala masa alespoň kousíček. Se mnou se o tom rozhodně nebavila.

Stále častěji jsem v různou hodinu a z různých míst slyšel: „Už máš hotové úlohy?“

„Nemám, nemám,“ zuřil jsem, anebo snažil jsem se vyhnout školním povinnostem větou: „Na zítra mám všechny, akorát ten výkres na čtvrtek ne!“

„Tak si ho udělej hned, když nic neděláš. Víš, že se nemá nic odkládat na zítřek, co se dá udělat dnes.“ To nic neděláním bylo často doprovázeno výstražným: ZASE! No doopravdy, jako ti komáři. Jednoho zamáčkneš a dalších deset přiletí bůhví odkud.

Nevím, jak si mohla maminka myslet, že nic nedělám. Nejráděj jsem zalezl někam do koutku a snil jsem. Jak jen já si dovedl snít... Snít, nebo si listovat v pohádkové knížce a prohlížet obrázky. Moji pozornost poutala malá kůzlátka, vzrypělý hrneček i nějaký tlustý chlapeček.

„Jen se uč,“ říkala maminka, „ať si můžeš ty krásné pohádky jednou přečíst sám.“

Oblíbených koutků jsem měl hned několik. V pokojíku za knihovnou, v kuchyni pod stolem, v zahradě na třešni, ale v top – tem žebříčku s velkým náskokem vedla toaleta. Nevím jak u vás, ale my tomu intimnímu místu říkali jednoduše záchod. Mně se ale jednoho krásného dne pobyt v tomto prostoru nevyplatil.

Snad abych zaplašil venkovní svět, zpíval jsem tam z plných plic. Můj repertoár byl pestrý. Moderní budovatelskou: Bez chleba nejde jíst a bez vody nejde pít, bez očí se nedá dívat, bez radosti nelze žít, vystřídala při vzpomínce na mého spolužáka lidová: Zdenku, Zdenku, Zdenku, Zdenku, rozepni

rozepni mě podprsenku, ačkoliv jsem neměl tušení co a k čemu ta podprsenka vlastně je.

„Už budeš?“ ozvalo se z předsíně.

„Jo, za chvíli,“ oznámil jsem a pro jistotu jsem spláchnul. Pak jsem klidně pokračoval vánoční koledou Dú Valaši dú, jen jsem si nebyl zcela jist, kudy to vlastně šli. Prý dzedzinú. Můj koncert pak pokračoval prostonárodní: Já ti ho tam našroubuju a celý ten toaletní koncert jsem slavnostně dokončil státní hymnou.

Někdo zvonil. Byla to paní Voráčová, sousedka ze třetího patra. Já ji říkal Voračka.

„Kdopak to u vás tak krásně zpívá?“ šveholila ve dveřích jak jiříčka před odletem do teplých krajin. „Světlíkem se to tak krásně nese..., aha váš kluk?“ Ne chlapec, řekla, určitě řekla chlapec. „Toho by si měl poslechnout Pištělák!“

„Myslíte? Opravdu si myslíte, že by sám pan Pištělák? Cože? Do souboru?“ vyzvídala potěšená maminka.

„Já bych vám to třeba domluvila,“ nabídla se ta Voračka. Bába jedna. Vždyť vám povídám, záchod mi nic pěkného nepřinesl. Jen samé nepříjemnosti a povinnosti. Dlouho se ale nic nedělo, tak jsem si to vyhodil z hlavy. Pro jistotu jsem ale byl od té doby na záchodě zticha.

Nebylo mi to ale nic platné. Přišel den a s ním, zase a opět a kolikrát ještě, i chlapeček – blbeček, silně škrobená košile a boty, do kterých mi stále noha nedorostla. Ale to již znáte.

Konkurzu se zúčastnilo mraky dětí a ještě více rodičů. Stát se členem Pištělákova dětského souboru písní a tanců byla stejně prestižní událost, jako třeba v Americe hrát za školní výběr baseball nebo ragby.

Třída bzučela, jako májové včely. Pak se objevil samotný pan Pištělák. Ale vždyť to je přece, ano, je to On. Ten člověk z mlíkárný. Opět sebevědomý, usměvavý, ba i zářící. Nemohl jsem se mýlit.

Zatahal jsem maminku za rukáv a šeptal jsem: „Já ho znám? Koupil mi tenkrát ten jogurt!“

„Ten ministr, jak jsi říkal?“ snažila se maminka zjistit. Asi to bylo pro ni důležité.

„Jo,“ potvrdil jsem svoje přesvědčení.

„Tak to je sbormistr a ne ministr,“ opravila mne a byla ráda, že budu mít možná protekci. Mně to bylo ale fuk. „Hlavně, že tady nebudu muset zpívat,“ povídám, „neboť další a další se tlačili do dveří a nebylo tu už ani k hnutí.“

„To určitě,“ řekla ale maminka a já zase nevěděl, jestli: „To určitě“ znamená zpívat, nebo nezpívat. „Proč jsme sem tak asi šli,“ dodala a mně bylo jasné, že zpívat musím. Konečně při mých stycích jsem si starosti o svou budoucnost nedělal. Když jsem ta budoucnost...

„Začneme!“ zatleskal sbormistr. „Tak nám něco předvede třeba támhle ten šikovný chlapec, no pojď hezky sem ke mně, ať na tebe všichni vidí.“

Hrůzou jsem oněměl, neboť ukazoval právě na mě. Ohlédl jsem se ještě pro jistotu, jestli náhodou za mnou nestojí nějaký jiný postižený, ale byla tam jen samá odrostlejší děvčata. Jako omámený jsem se prodíral ke stupínku. Několika uchazečům o slávu nejvyšší jsem pošlapal boty, ale to bylo asi tak všechno co jsem ukázal. Kromě elegantního skoku na stupínek. Nějak jsem si to špatně vypočítal, možná, že za to mohly mé zánovní a o dvě čísla větší boty. Jen tak lehce jsem špičkou zavadil o stupínek, abych po letu plavmo doplachtil přímo k nohám mistrovým.

Z tváře mistra Pištěláka však trvalý úsměv nezmizel a pomohl mi z té nepěkné polohy. „Hezké, opravdu hezké,“ prohlásil. „Do artistického kroužku. Jestli tak umíš zpívat, jak létáš, tak tě беру hochu. Tak kterou nám předvedeš?“ zeptal se a to byl můj konec. Tenhle jistě hodný, samou dobrotou zářící člověk, mě nyní zašlapal do země stejně, jako ta předbíhající bába z mlíkárný. Jak je to možné? Jak je možné, že oba a každý tak různým způsobem způsobili moji nemohoucnost. Tajemná síla se probudila a já opět ani necek.

„Tak třeba zkusíme Ach synku, synku,“ a pokynul korepetičce. Klavíristka prohrábla klapy, ale já se nechytl a stál tam ve své trapnosti jako již mnohokrát. „No dobrá a co třeba: Když jsem já šel tou Putimskou branou? Znáš ji?“ dal mi druhou šanci ten dobrý muž. Řekněte, kolikrát v životě dostanete druhou šanci. Život přeje přece jen více připraveným. Musel to být opravdu muž vynímečný.

Přikývl jsem, ale nezazpíval. Jihočeskou o bráně putimské jsem opravdu znal. Často jsem ji interpretoval. Ale jen na záchodě. Promiňte. Na toaletě. A to je docela dost rozdíl. Před padesáti páry uší a očí bych to nedokázal, ani kdyby mě tatínek zmazal jak nezralý žito. Co to je proboha? Co to jen ti lidé vysílají, že mění v člověku plány, ubírají mu síly a on se stává jen jakousi plachtou ve větru?

Bez jediného hlesu mě pan sbormistr poslal k mamince a tak jsme oba, zklamaná maminka i já, promptně, opustili místnost.

Myslíte si, že doma měla rákoska hody? Chyba lávky. Rákosku jsem stačil hrdinně přiložit v nestřeženém okamžiku do kamen již včera. První,

co tatínkovi padlo pod ruku, byl šlauch. Tedy správně řečeno slovy obchodníka: Hadice ke stáčení vína.

Výprasky jsem tou dobou již snášel docela statečně, ale mě čekal tentokrát ještě daleko těžší trest, který mě trápil mnoho a mnoho let. Tatínek rozhodl, že když mi to nejde před lidmi, budu se hudbou zabývat individuálně. Jak to myslel, to mi ale neprozradil.

Jednoho sychravého a nevlídného prosincového odpoledne jsem přišel ze školy domů. Doma nikdo nebyl. V kamnech však hořelo, takže stačilo jen čas od času přiložit lopatku uhlí. Brzy se počalo šepřit. Okenicemi občas zalomcoval vítr a v kamnech se probudila meluzína. Občas kdosi venku zařinčel řetězem. Vklouzl jsem raději do bezpečí postele a jen tak hleděl do přicházející tmy.

Pojednou se v rohu u stropu v nastalé temnotě objevila šedobílá šmouha a počala se zhušťovat. Dostávala stále konkrétnější obrysy a já koukal do toho místa jak fascinován. Pak se mi zjevilo něco příšerného. Malá oškličá kostnatá hlava bez těla, za kterou vlál vzduchem světlešedý splývavý plášť. Celé to bylo průsvitné a nebylo to větší, než můj školní trojúhelník.

Duch. Určitě je to duch a přišel si pro mne. Byl jsem si jist i přesto, že jsem před tím nikdy žádného neviděl a o žádném neslyšel. Zhrozil jsem se té vlastní myšlenky. Na druhé straně mě ten zjev popouzel ke zvědavosti. Proč se tu zjevil? Co po mě chce? Přišel si pro mne? Nebo mu mám splnit nějaké přání, anebo mi dá snad nějaký úkol a zase v tichosti zmizí?

„Jedeš!“ zasyčel jsem na něj a odháněl ho rukama, jako by to byla nějaká kočka. Přízrak však jen lehce pokýval plachetkou a místo toho, aby se ten škaredec rozplynul a zmizel odkud přišel, objevil se druhý a snad ještě ohavnější. Další na sebe také nedali dlouho čekat a rojili se jak hejno netopýrů. Čím více jsem se jich snažil zbavit, tím jich přibývalo. Pod stropem počínalo být těsno.

Kdybych byl býval věděl, co se tu děje, mohl bych být možná klidnější. Možná. Anebo naopak? O tom jsem však tenkrát neměl ponětí a nevědomost často strach přináší.

V zámku zachrastil klíč a v předsíni se rozsvítilo. Ulevilo se mi. Přišli rodiče. I s mojí starší sestrou. Najednou ve světle bylo všechno jiné. Po přízracích ani památky a rozzářené obličejové mých blízkých mi dodaly jistoty. Jen kdesi hluboko uvnitř mi uvízl v dušičce jakýsi malinký stín, jakoby drobným drápkem kousíček z ní urýpnul.

„Tak jsme tady!“ oznamovali mi. „Že ses tu sám nebál?“

Asi jsem musel vypadat dost přepadle a vyděšeně, poněvadž mě maminka začala chlácholit a přidal se i tatínek: „Vždyť jsi už přece velký kluk!“

Dodal jsem si odvalu a rozhodl se svěřit se svým tajemstvím rodině. „Byli tu duši,“ povídám. „Viděl jsem je!“

„Ale jdi, to se ti jenom zdálo. Žes usnul?“ snažila se mě uklidnit maminka.

„Ba ne, já nespal,“ odporoval jsem. „Támhle, v pokojíčku. Viděl jsem je.“

„Víš co, tak se tam jdeme podívat.“

Světlo ozářilo pokojík a rodina vklouzla do místnosti.

„Tak vidíš, že tu nic není. Ani u stropu, ani pod postelí,“ smála se maminka a tatínek dodal: „Duchů se bát nemusíš. Nejsou a neexistují. Musím to přece vědět, když mám dvě vysoké školy. Snad jen v pohádkách anebo v pověstech.“

„Ale já je opravdu viděl!“ trval jsem na svém.

„Kdoví co to bylo a už to nech být. My máme pro tebe překvapení. Jdeme po ulici, vid' maminko, a hádej koho jsme potkali?“ povídá otec. Moc se mi do toto hádání nechtělo a tak jsem nechal otázku volně proplynout.

„Představ si, že jsme potkali Mikuláše!“ oznámil otec s takovou radostí, jakoby nám uhlaři dovezli dvacet metráků antracitu a složili to sami až do sklepa. Zadarmo.

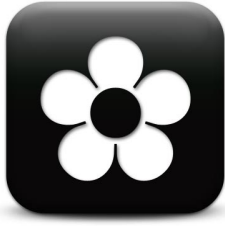
„A hádej co ti posílá?“

Nehádal jsem. Bylo mi to jasné. Na stole, v malém černém futrále, se musely krčit housle.

Jakoby mě tatínek slyšel: „Housle! Housle to jsou! Krásné půlčičky. Takovou nádheru jsi ještě neviděl, že ne?“ povídá tatínek a ihned začal mazat kalafunou smyčec. „Původně ti je měl přinést až Ježíšek, ale když jsme zrovna dneska potkali Mikuláše, tak ti je posílá on.“

„Stejně tam byli!“ mlel jsem tvrdohlavě svoji písničku. „Když ty se můžeš potkat s Mikulášem, já můžu potkat duchy.“

„S tím klukem se nedá vůbec mluvit,“ obrátil se tatínek k mamince. „Já nevím, kdy ten náš kluk dostane konečně rozum. Housle mě pronásledovaly mnoho let, ale tahle věta mnohem, mnohem déle.“

Není nad pitný režim pana profesora

„Už je půl!“ slýchával jsem dvakrát týdně. Znamenalo to, že jsem měl vyrazit na cestu nejdelší, na cestu do Hudební školy. I Afrika musela být blíž. Hudební škole jsem neřekl jinak než hudebka. Vlekl jsem se kolem žudrů jak velbloud saharskou pouští. Cesta se mi zdála nekonečná a mně to přišlo, že musím dojít snad fakt až do Káhiry. V jedné ruce jsem vláčel futrál s houslemi a v druhé nemožně těžké a velké desky na noty. Byl jsem nepřehlédnutelný. Moji spolužáci si užívali a běhali si po ulicích a hráli fotbal a blbli a ještě stačili po mě pokřikovat: „Fidliboys, fidliboys!“

Jednou se mi podařil zvlášť husarský kousek. Dovlekl jsem se z posledních sil do hudebky až k samotnému panu profesorovi.

„Cvičil jsi?“ zeptal se mě jako ostatně obvykle místo pozdravu. Zalhal jsem. Také jako obvykle.

„Každý den?“

„Ano, každý. Dokonce ještě dneska jsem cvičil!“

„Nevídáno. Tak si vezmi Ševčíka a ukaž se,“ zapochyboval profesor.

Vyndal jsem tedy Ševčíkova cvičení, což byl ten nejodpornější a nejnudnější hudební sešit a nalistoval příslušnou stránku. Celou věčnost mi trvalo, než se mi podařilo ten tak často hraný a tedy salátový výtisk urovnat na stojanu. Profesor Svozil již měl oči v sloup, ale nakonec se mi to přece jen podařilo, aniž bych stojan převrhnul.

Otevřel jsem futrál a ejhle... Chybička se vloudila. Housle ve futrálu nebyly.

„Je to vůbec možný?“ zařval profesor. „Jít do houslí a nevzít si nástroj! To je jako jít hrát fotbal bez míčudy, nebo jezdit na motorce bez motorky, jít na rande bez..., ale co to povídám!“

„Ano,“ sdělil jsem mu. „Je to možné. Říkal jsem vám, že jsem cvičil ještě dneska...“

„A co!“ okřikl mě jako nějakého vořecha.

„A pak jsem zaslechl, že je půl, sbalil jsem fidlátka a běžel“ a z nemluvy se počal rodit diskutér – začátečník. Ovšem bez zkušeností a bez nutného dílu asertivity.

„Já ti dám fidlátka, já ti dám hudebku!“ řval profesor.

Profesor Svozil byl zapouzdřený cholerik. Nemohl za to. V mládí hrál druhé housle v symfonickém orchestru a silně toužil dosáhnout na housle první. Moc se kvůli tomu trápil. Pak začal i pít. Jednou při zkoušce se tak rozrušil, že zlomil dirigentovi taktovku a šel učit. Alespoň se to říkalo. Nemohl jsem mu po takové životní prohře zazlívat, že vyskakoval na mě při sebe-menší chybičce, ale když zjistil tuhle fatální, vyběhl ze třídy a již jsem ho ten den neviděl. Ta hodina se mi líbila nejvíc.

Víte, naučit se hrát na housle, to je veliká oběť. Hlavně pro okolí. Z klavíru, či harmoniky můžete v začátcích zmáčknot nějakou nesprávnou klapku a vyloudíte tón falešný, ale je hotový a čistý. U houslí je tomu jinak. V začátcích to jen vrže a skřípe a rachotí a nemožně vibruje a takový začínající Kubelík, jakým jsem byl i já, přitlačí na smyčec. To vám pak housličky vyloudí něco tak příšerného, že utečou všechny myši z okolí a sousedé jsou na vážkách, zda-li nebyl vyhlášen radiační poplach a modlí se, kdy už bude tomu trápení konec.

Já vrzal a skřípal dlouho. „Kubelík z tebe tedy nebude,“ tvrdil profesor a velmi pomáhal svým pocuchaným nervům tím, že mě tahal za kratinké kotlety. Když se pak zklidnil pravil: „Běž se napít a budeme pokračovat. Pitný režim je pitný režim.“ Po takové hodině jsem byl nality a nacucaný jako lužní lesy po povodních někde u Hodonína.

Jednou se mi zvlášť nedařilo. Profesor zuřil, já trpěl. Vrzal jsem ten den tak strašně, že jsem probudil i samého ředitele. Vběhl do třídy a zařval: „Dost! To se nedá vydržet! Dej mi žákovskou knížku!“ Co se dalo dělat. Dal jsem mu ji a on mi červeným perem napsal poznámku.

V životě poznámka neznamená nic mimořádného, jen taková noticka, nebo glosa k něčemu daleko závažnějšímu. Zde šlo do tuhého. Sám velký ředitel zval moje rodiče k pohovoru. Čekal mě výprask. A šlauch nehořel. Guma se jen seškvařila a druhý den ho maminka vyhrabala z popela. Naštěstí chtěla tatínkovi ušetřit nervy tak potajmu běžela koupit nový. On to ale stejně poznal a já dostal dvakrát. Pak se sešla rodinná rada a ta vyslala maminku.

Nevím, co maminka v ředitelně povídala, ale když vyšla, byla docela spokojená. Stala se členkou výboru SRPŠ, což je sdružení rodičů a přátel školy. Inu, umění je třeba přinášet oběti. Byl jsem asi opravdu nemožný mu-

zikant, poněvadž do půl roku se stala rovnou předsedkyní. Zkuste nyní vyhodit syna předsedkyně. Kdo by pak tu funkci dělal? Karta se obrátila a více se musel snažit pan profesor.

I snažil se. Mezi mými sklenkami pitného režimu zkomponoval zvláště jednoduchý, ale líbivý motiv pro nejbližší hudební besídku. Ta se konala pravidelně každý čtvrt rok. Mně zatím účinkování na těchto předváděčkách míjelo jak trolejbus v noci v zastávkách na znamení. Kdo by to také poslouchal.

Tentokrát však celý realizační tým, což byla moje maminka, tatínkova pravice, profesor Svozil a ředitel hudebky, tedy celý tento tým, sáhl až na dno rezerv a dokázal nemožné. Budu vystupovat!

Musel jsem cvičit do úmoru. Okolí bylo opravdu už zmořeno, ale nakonec jsme to společně zvládli. Jenomže... ,vystupoval na jevišti? A já???

Dočkali se všichni. Shodou okolností padl na den, kdy mně bylo přesně 6 let a 334 dní a zásahem numerologie a vesmírných sil od smrti samotného Jana Kubelíka uplynulo 15 let a 106 dní. Nachlup. Co k tomu dodat. Nemá náhod. Král je mrtev – ať žije král.

V zákulisí bylo živo. Učitelé i žáci všech ročníků byli nervózní ještě víc, než moje maminka čekající uhlí. Bodejť by ne. V hledišti se shromáždil nebývalý počet rodičů, mnoho přátel sdružení i několik místních celebrit a dokonce tu byl i předseda národního výboru se ženou. Šuškal se, že není jeho.

Profesor Svozil pokaždé, když jsem ho míjel, připomínal mi to nejdůležitější, což byl dle něj pitný režim a podal mi skleničku. Poslušně jsem ji vždy vyprázdnil. „A nezapomeň na kapesník!“ připomínal mi, abych si ho vložil mezi bradu, housle a klíční kost, aby můj výstup měl to náležité niveau. Tedy úroveň.

Všichni se chvěli očekáváním. Já se chvěl strachy a také chladem, neboť jsem byl samozřejmě na tuto zvlášť slavnostní příležitost opět vtipně vybaven výbrusem účesu chlapečka – blbečka.

Nemusel jsem naštěstí čekat dlouho. Jako žák prvního ročníku, jsem přišel na řadu záhy. Konferenciér, což byl pro ten večer místní hudební skladatel Jan Vladimír Bor, oznámil všem přítomným můj výstup.

Vběhl jsem na jeviště, poklonil se a stokrát nacvičeným gestem nasadil housle pod bradu. Klavírista významně zvedl obočí a udeřil do kláves. Nechytl jsem se. Spustil jsem klidně housle k pasu, vytáhl z kapsy pečlivě maminkou vyžehlený kapesník a znovu zalíčil. Dosáhl jsem tak nejen úrovně,

ale i jistého respektu u obecnstva. To ani nešpitlo. Druhý pokus dopadl daleko lépe, poněvadž doprovod se chytil přesně.

Odehrál jsem jednou motiv, pak lehká variace a refrén jsem se chystal opakovat po druhé. Když jsem byl asi v polovině, počal mě nevýslovně trápit močový měchýř. Podvědomě jsem zrychlil. Klavírista tu drobnou změnu postřehl a přiklusal i on. Byl to zřejmě profík. Než jsem motivek přebral podruhé, válel jsem už docela slušné tempo. Nastaly variace. Ani příroda se však nevzdala. Tlak zkoušených ledvin byl již tak silný, že to hrozilo veřejnou ostudou.

Dal jsem se do díla. Trioly jsem střídal v takovém tempu, že by mi i sám Kubelík mohl závidět. Chačaturianův Šavlový tanec byl proti tomu procházka unavených velbloudů Káhirou. Byl jsem hotov dřív, než by jiný stačil naladit a přichystat si stojan s notami. Poklonil jsem se publiku a běžel na záchod, tedy na toaletu a dlouho, předlouho jsem si ulevoval, zatímco sál propukl v bouřlivý potlesk. Prý frenetický, říkali, ale to jsem zase nevěděl co to je. Slyšel jsem ho i já, tam na tom místě největší a nejslastnější úlevy, a dokonale jsem si to v klidu a v samotě vychutnal. Byla to úleva.

„No jestli takhle hrají žáci prvního ročníku, jakpak mohou hrát pokročilí?“ udiveně zírali odborníci. Zázrak se však nekonal. Všichni sice zahráli slušně, ale ten večer jsem byl k nepřekonání. Pitný režim je zkrátka pitný režim. Jen pan profesor Svozil v koutku usilovně o něčem přemýšlel. Záměr autora byl pravděpodobně asi trošičku jiný, než to předvedl jeho interpret.

„Bylo to kouzelné, tak milé a tolik jistoty. A s jakou rychlostí to zvládnul? Jiní by nestačili snad ani naladit. Čípak byl ten malý šikovný chlapeček?“ ptali se. „Nebyl to váš doktore?“

A tak se ten večer můj tatínek dmul pýchou a udílel místo výprasku interview, tedy rozhovory.

O tom, jak vodník nechodil do hospody

Nemám rád pesimismus.

Nic netrvá věčně. Ani školní rok. Konečně skončila škola, písemky, zkoušení a houslová cvičení. Trošičku mě ale zaskočilo, když mi již druhý prázdninový večer oznámila maminka: „Tak už se ti to krátí!“

Ale co, nač stahovat kalhoty, když brod je ještě daleko.

Naštěstí hned třetího července byla sobota a my odjížděli na téměř celé prázdniny do hor, do Beskyd.

„Bude to nádhera,“ těšil se tatínek. „Hluboké lesy, horský vzduch, houby, voda, Radegast..“

„Co je to Radegast?“ těšil jsem se s ním.

„Ne co, ale spíš kdo to je. Radegast je socha a ta hlídá na Radhošti poklady. Taky tam půjdeme na výlet! Aspoň si protáhneme nohy,“ nadšeně tatínek vysvětloval.

„To musí být něco – hlídací socha. A kdyby tam ten Radegast nebyl, tak bychom tam nešli?“ snažil jsem si to ujasnit.

„Nech toho. Už zase začínáš? To už s tebou nemá cenu se bavit.“ Zase jsem si naběhl, ale protože jsem se toho tenkrát víc už nedozvěděl, uzavřel jsem tuto kauzu takhle: Radegasta postavili na Radhošti proto, abychom si protáhli nohy. Aspoň trochu povyrostu.

Ve skutečnosti se ani tak nejednalo o odjezd na dovolenou, ale o stěhování. Když jsem ráno přehlédl na chodníku stojící řadu kufrů, kufírků, baťohů a batůžků a tašek, vzpomněl jsem si na expedice Zikmunda a Hanzelky. Chyběl mi jen ten jejich Tatraplán, který nepřijížděl a nepřijížděl.

Velení se ujal tatínek. Hodil si batoh na záda a uchopil ty dva největší kufry, maminka si naložila menší batoh a dva menší kufry, sestra ještě menší trojici a já tu nejmenší. Skoro jsme to všechno pobrali. Zbyla jen pár maličkostí. Několik tašek, tenisové rakety, fotbalový míč a můj oblíbený plyšový medvěd Brumla. Ale i to se nakonec vyřešilo. Brumla zůstal doma. Byl jsem

z toho docela rozladěný. Tolik jsem si přál, abych měl sebou aspoň nějakého kamaráda.

Na nádraží mě ale smutek přešel. Parní lokomotivy, vagóny s dřevěnými kupé, všude plno páry a houkání a pískání a skřípění a jiných železničních zvuků, které jsem do té doby nepoznal. Když jsme se zjevili na perónu my s tou horou bagáže a nám se podařilo to celé i naložit, myslel jsem si, že se vlak ani nerozjede. Když pak ale mašina udělala: „Hutututu, hutututu a zabrala, pohnul se vlak jako nic. Pak nabral rychlost. To jsem se musel honem dívat z okna a s otevřenýma očima jsem v obloucích nadšeně sledoval kouřící lokomotivu, jak s dýmem vypouští proudy žhavých jisker.

Ostrá bodavá bolest mi projela okem. To jedna z ostrých sazí se mi zaryla do oka. „Vždyť jsem to věděl, že to tak dopadne,“ pronesl moudře tatínek, zatímco maminka se snažila vyndat mi sazi z oka, abych toho beskydského Radegasta vůbec uviděl a neskončil někde na očním.

A bylo po radosti. Tak jsme dodrncali k prvnímu přestupu. Přesun z jednoho vlaku na druhý jsme zvládli s vypětím všech sil, a když jsme se přepočítali, radostně jsme se objímali, že jsme všichni a nechybělo nám dokonce ani jedno zavazadlo.

Pak vyšel na perón pan výpravčí a stala se neuvěřitelná věc. Zapískal a zvedl výpravku. V tom okamžiku začalo pršet.

„Viděli jste to taky?“ nucen potřebou ten zázrak nějak osvětlit.

„Ten kluk už zase začíná,“ řekl tatínek a bylo po osvětlování.

Takových přestupů bylo ten den ještě pět. A deště přibývalo. Když jsme se k večeru konečně dokodrcali do Rožnova pod Radhoštěm, byli jsme unavení, zmoklí a špinaví, jako Rumuni prchající do Německa. Všechny kopce byly zahaleny v mlze, takže nebyl vidět ani Radhošť, ani Radegast. Bylo hnusně.

Avšak to ještě nebyl všemu konec. Prý ještě hodinu a půl cesty pěšky. V našem stavu prchajících Rumunů a s naší expediční bagáží to bylo ale nemožné. Tatínek rozhodl jako chlap. „Vezmeme si taxíka!“ pravil a zmizel v dešti. Když se již nad nádražím snášela noc, objevila se světla a taxík opravdu přijel. I s tatínkem.

„Tak to ne, pane, nejsem stěhovák,“ protestoval taxikář, ale nakonec jsme aspoň část do útrob vozu narvali a pro zbytek prý druhý den přijede náš ubytovatel pan Žingor s žebříňákem. Ten večer jsme únavou padli všichni, jako bychom dorazili až do té Káhiry.

Druhý den ráno svítilo sluníčko a z kopců stoupaly páry. Mě však ovládlo ještě něco silnějšího. Copak to asi je? Čistý svěží vzduch, který jsem ještě

nepoznal? To ano, to jistě, ale bylo v tom ještě něco jiného a hlubšího. Musel jsem ale zanechat rozjímání, neboť mě tatínek z něj vytrhl: „Nehleď tak blbě nepřítomně a pojď se přivítat.“

Musel jsem se jít vítat. S panem a s paní Žingorovými, kteří nám pronajímali pokoj za jednu korunu na osobu a den. Kromě toho maminka domluvila i litr a půl čerstvě nadojeného mléka denně a měla z toho radost. Já také, poněvadž jsem nemusel chodit do obchodu. U Žingorů jsme ale nebyli jedinými luffáky. Byli tu inženýrovi z Prahy s dvěma dětmi, co pořád říkali hele a mě se smáli, když jsem chtěl rožnót. Tedy rozsvítit. Pak tu byli ještě staří Juchovi z Ostravy, co sem jezdili už od první světové, s dcerou Eliškou. Ale ta tu nebyla i když na ni jsem byl nejvíc zvědav, protože se povídalo, že je stará panna. Jednu starou panu měla sice moje sestra, ale Eliška asi bude vypadat trochu jinak.

Pak nás hospodář provedl stájemi. Tak poprvé jsem viděl koně, krávy a psa. Jmenoval se Bojar. Tedy ten pes. Když už bylo vítání za mnou a já si spočítal všechna zvířata, rekreanty a počet pokojů a stájí, zeptal jsem se: „A kde spí ti Žingorovi!“

Otázka zasáhla rodiče jako blesk. Asi byli zaskočeni, neboť odpověď nepřišla hned. Nakonec tu tajenku musel rozštípnout jako nejvzdělanější tatínek: „Asi na seně, nebo ve chlívku,“ řekl váhavě. „Tady jsou prostí lidé tak zvyklí.“

„Já chci taky spát ve chlívku,“ prohlásil jsem. Přistihl jsem ale mého tatínka, jak se na mě škaredě podíval. „Nebo aspoň na seně, abych si taky zvyknul a byl sprostý...“

„Jde se na hříbky!“ ukončil ale rázně debatu tatínek. A tak se šlo. Okolí Horních pasek bylo přesně takové, na jaké jsme se všichni těšili. Hluboké lesy, horské bystřiny, nádherná vůně a nakonec se z mlh vyloupnula i Černá hora s Radhoštěm. „Vidíte tu panenskou přírodu?“ řekl tatínek.

„Máš pravdu, tatínku, je tu krásně,“ řekla maminka a i sestra se pokusila ji podpořit, když řekla: „Ano.“

Pak pohlédl na mě, abych i já vyjádřil ten nádherný, ale bohužel slovy nesdělitelný pocit. Poněvadž samozřejmě jsem ta neuchopitelná slova nemohl znát a ani neznal, snad jen abych něco řekl, zvolil jsem jinou možnost a odpověděl otázkou: „Tatí, Eliška Juchová asi vypadá jinak, že?“

„Co do toho pleteš Elišku?“ zeptal se tatínek udiveně.

„No říkals to. Příroda je tu panenská a Eliška je taky panenská, akorát stará!“ dovedl jsem myšlenku k absurdnu.

Tentokrát se tatínek ale moc nezlobil, jen si tak zhluboka povzdechl, jako už mnohokrát, kdy už dostanu rozum a koukal dál na tu nádheru. Asi to způsobila nějaká síla, kterou v sobě tehle kraj měl. Něco mnohem hlubšího, něco, co jsem nedokázal pojmenovat a přesto to tam bylo, nějaká síla, kterou nevidíte a přesto z vás udělá jiného člověka, něco jako měl v sobě i pan sbormistr Pištělák.

Tak jsme si užívali. Výlety, procházky, koupání. Prochodili jsme Javorníky, prochodili jsme Radhoštěm i Pustevnami. I toho Radegasta jsme prochodili. Byli jsme tak prochození, že jsem si myslel, že jsem si musel pár centimetrů nohou ochodit. A pak to houbování. Houby nám protkaly celé prázdniny, že maminka prohlásila: „Jestli to tak půjde dál, budeme muset přikoupit kufry.

„Tak to musíme najmout nějaké nosiče,“ vzpomněl jsem si.

Nejraděj jsem ale chodil k malému horskému potoku za chalupou. Dělal jsem přehrady a čekal, až se hráz zase protrhne a pak se díval za tou vodou jak mizí korytem mezi olšemi kamsi do daleka. Kam teče ta voda? „Do velkého potoka a pak do Bečvy,“ snažil mi vysvětlil tatínek.

„A potom?“

„Potom do Moravy a ta se vlévá do Dunaje a ten zase do Černého moře,“ dokončil tatínek anabázi vody z mé přehrady.

„A potom? Co se s ní stane potom?“ zeptal jsem se, neboť jsem nevěřil, že se něco někde ztratí, zahyne, nebo zemře beze stopy.

Ani tatínek se ale nevzdal: „Potom se voda dostane do Středozevního moře a Gibraltarským průlivem do Atlantického oceánu. Tam tu vodu sluníčko odpaří, vytvoří se mraky a prší. Třeba zrovna vítr mraky zažene sem, tady nad chalupou zaprší a všechno se pak opakuje,“ dokončil koloběh vody v přírodě. Bylo to vyčerpávající a my byli vyčerpaní oba.

Jednou, když jsem byl zase u potoka, hleděl jsem proti proudu. Voda žbluňkala a žbluňkala a kuňkala a klokotala, až jsem byl tou muzikou už zcela ohlušen a omámen. Pojednou jsem měl pocit, že mě někdo pozoruje. Ohlédl jsem se a vysokou travou se mihl jen stín. Koutkem oka jsem zahlédl drobnou postavičku, jak mizí porostem kamsi nahoru. Že by skřítek?

Musel jsem za ním. Běžel jsem loukou podél potoka nahoru k Bačovu vrchu, jak se tam tomu říkalo. A stále, několik kroků přede mnou prchal lehký vírek točící se nad loukou. Musím ho dohonit. Musím si s ním promluvit. Aspoň slovo, větu!

Vír se ztratil. Zastavil jsem se a pohlédl do země, kde pod starou vykotlanou vrbou tryskal mezi drny malý pramen. Byl jsem u cíle a přitom na počátku. Na počátku vodního koloběhu.

„Copak, ogare, ztratils něco?“ ozval se ze shora hlas. Myslel jsem, že jsem tady sám a tak jsem se vyděsil, že by se ve mě krve nedořezal. Zvedl jsem hlavu a na stromě, na té staré vykotlané vrbě, nastojte, zelená čepice, zelený kabátec, zelené nohavice a kouřil dlouhou porcelánovou fajfku. To nemůže být nikdo jiný než vodník! A mluvil ke všemu ještě nějakou cizí řečí. Co to říkal? Ogare?“

„Dobrý den,“ pozdravil jsem, až jsem se polekal sám sebe, že mluvím s cizím člověkem. I když člověk, že...

„Aby byl, ogare, aby byl,“ bafal a vypustil několik obláčků.

Pochopil jsem, že ten zelený mužiček není Rumun a nemluví se mnou cizí řečí a že nejspíš vodníci tady tak klukům říkají. Také nevím proč se to stalo, ale stalo se to, a já v tu chvíli ztratil veškerý stud a ostych a už se ho vůbec nebál, dokonce bych řekl, že jsem se s někým takovým potkat měl.

Tak jsem se mu přiznal „Ztratil se mi tady skřítek!“

„Jasně skřítek, co jinýho,“ řekl klidně ten zeleňuch a já nevěřil svým vlastním uším. Tak to bylo poprvé, co se mi nikdo nesmál, ani mi pro to nenadával. „Taky jsem ho pro tebe poslal!“ řekl klidně.

„Pro mě? Proč zrovna pro mě?“

„To máš tak, ogare. Mohl přivést jen toho, kdo skřítky vidí.“

„To je někdo taky nevidí?“ zeptal jsem se, neboť jiného, kdo by mi to dokázal zodpovědět, jsem neznal.

„No to už je takový boží ourodek.“

„Ourodek? Jaký ourodek? Co to je ten ourodek??“

„Každej, kdo se vobjeví na tomto světě je jinej. Někdo přijde na svět hloupej, jinej chce zase všechno vědět. Jsou bohatí a chudí, hezcí a škaredí, dlouzí a malí, tencí a tlustí. Lidi tomu říkají osud. Někdo zase vidí skřítky. Některý je vidí a vyženou jim je z hlavy. Doma, nebo ve škole. I to je ourodek boží, ale každej se může rozhodnout. Nebo zase někdo vidí myšlenku.“

„Fakt? Copak může být vidět, co si myslí lidi?“ podivil jsem se.

„A proč by to nešlo? Vidět trpajzlíka je normální a vidět myšlenku ne? Vždyť je jen zase jen ten ourodek.“

„A co tajemnou sílu, tu je vidět? Tajemnou sílu, jakou má v sobě sbormistr Pišťelák,“ vyhrkl jsem.

„Tak toho neznám, ale je jistý, že každá věc, nebo tvor, vydává jakýsi vlny a podle toho se lidi chovají. Rozumíš tomu?“

„Ne,“ přiznal jsem se. Neměl jsem potuchy o tom, že něco opravdu mezi nebem a zemí je. Neznal jsem Einsteina a jeho kvadratické rovnice o tom, že energie je to samé, jako hmota krát rychlost na druhou. A to už je pořádná síla. Vlastně mi ještě nikdo neřekl, co je to hmota a že krát je jenom násobeno.

Měl jsem v hlavě zmatek a v žaludku hlad.

„Kdes byl tak dlouho? Ani u potoka jsi nebyl! Všichni tě hledali!“ sesypali se na mě rodiče, sestra i ostatní. A opravdu. Byli tu všichni. Žingorovi, luffáci, jen ta Eliška stále chyběla.

„Potkal jsem vodníka!“ špitl jsem mamince tiše.

„Koho to potkal?“ zajímal se hospodář.

„I nic. Jen prý že potkal vodníka. On mívá kolikrát takový nápady,“ práskla mě maminka, snad chtěla pobavit, snad jen mě omluvit, ale to se dal pan Žingor do takového smíchu, že jsem myslel, že dostal nějaký nebezpečný záchvat.

„Vodníka, no to je dobrý, vodník, já to Balounovi říkal, že už mu to nikdo nevodpáře. Děti, pojďte sem všichni, tady se posaďte a poslouchajte. No to je dobrý, tak jsem se nepobavil už aspoň od loňského jarmarku,“ chechtal se hospodář a mě se to přestávalo líbit. „Prý vodníka, cha, cha..., tak děti, až někdy potkáte toho vodníka, tak to je Baloun, jo, Baloun. Chalupu měl kousek od Janoščíků, no tam, co chodíte na vobědy.

No to je dobrý. Ale já mu to povídal: Baloun, dělej něco, nebo ti ten werman zvostane. A taky jo. Zvostal mu. Ty seš samá legrace, ogare,“ šťouchl do mě pan Žingor a mě se to vůbec nelíbilo.

„A kdo to tedy vlastně je?“ zeptal se tatínek.

„Tak já vám to povím. Ještě před válkou dělal takový sochy ze dřeva. On tomu říkal plastiky, nebo co. Pak se mu to ale v hlavě nějak pomotalo, tak byl nějaký rok v blázinci. Myslím, že na Svatým kopečku. Já jsem ho potkal až když ho pustili. Dělával s náma v lese dřevorubeckou.

„A není nebezpečný okolí?“ zeptal se tatínek, aby se ujistil.

„Ale ne, ale na druhý straně, von vám mluví takový všelijaký divný řeči, že by mohl ještě někoho zblbnout. My ho ale brali. Aspoň s náma chodil do hospody hrát karty. A pak, jednou, no dnes tomu je na den přesně sedm let..., ty Mařko, kolikátého je dneska?“ obrátil se pan Žingor na paní Žingoro-

vou. Ta byla ale jak naschvál ohnuta dole v kredenci a něco tam chramostejlila. „Cože?“ zeptala se.

„No dyť říkám. Dneska to je sedm let na chlup,“ nečekal na odpověď a mě blesklo takové tiché, ale úporně se vnucující: Hospodář – sedmilhář. Aspoň trochu. Pan Žingor ale klidně pokračoval jakoby nic:

„Ten den přišla taková průtrž mračen, že ty kopce tady to spláchlo jako nic a tam dole, u Janoščíků to v mžiku sebralo pár chalup. Jen hospoda zůstala stát. Baloun se zachránil, protože se chytl staré hrušky, co měl za barákem. Jeho ženu Anežku, ta bývala za svobodna Šmajstrdlová, no sestra vedoucího obchodu, jak tam chodíte nakupovat, tak tu Anežku si vzala voda s sebou. Našli ji až za čtrnáct dní v Bečvě.“

My děti ani nedutaly.

„Pak to šlo s Balounem teprve s kopce. Chalupu neměl, tak se odstěhoval nahoru na Bačák do svý salaše. Bůhví z čeho žije. Chodí pořád v jedněch hadrech co tady zbyly po Němcích. V zelenejch. Tak jsme mu tady začali říkat Waserman. Že byl, ogare, zelenej?“

„Ne, byl to vodník,“ hájil jsem sebe a vlastně i jeho, „a žádnéj waserman!“ ale pan Žingor se smát nepřestával. Měl určitě jiné starosti, než se dohadovat, jestli je waserman vodník, nebo ne. Nechal mě být a odešel do chlíva. Jen cestou jsem slyšel, jak brble pod vousy: „Baloun je divous. Divous to je. Ani do hospody nechodí.“

Pan Žingor do hospody chodil. Chodil tam každé úterý hrát karty. Krom karet si dal pravidelně metr piv a do toho zazdil několik zelených. Když se zadařilo, vyskočil na kozlík a koníci ho dovezli domů. Když ne, tak ho hospodský hodil na vůz a koníci ho dovezli také. Sami. Oni už dobře věděli, kde odbočit. To pak byl venku k půlnoci slyšet jen jakýsi šum. Měl jsem našpicované uši jak ten Bojar. To paní Žingorová shodila bezvládné hospodářovo tělo na zem. Nejdříve vždycky s láskou zavedla koníka Bětku a Fretku do stáje a postarala se o ně a teprve pak si natáhla bezvládné tělo hospodářovo na záda a hodila ho s nadávkami do stáje také. Dlouho jsem nemohl usnout.

Když jsem se probudil byl dávno den.

„Kde je pan Žingor?“ ptal jsem se, neboť jsem byl zvědavý, co takový metr piv udělá s člověkem.

„Tak ten už je od svítání v lese,“ odpověděla mi paní Žingorová a já si říkal, že nikdy bych nedokázal tak brzo vstát.

„Tatí, musím to taky zkusit vypít metr piv!“ prohlásil jsem a tatínek se zle zamračil. „Svítání v lese, to jsem ještě nikdy neviděl...“

kapitola 7.

Jak mě závody rozbřečely

Prázdniny jsou jako zmrzlina nebo nanuk. Sotva se do nich zakousnete rozplynou se a jsou pryč. Nejhorší bývá poslední týden. Já se však na konec prázdnin těšil ještě víc, než-li na vánoce. Poslední týden jsem jezdil k babičce. A měl jsem úžasnou babičku. Možná, že nepatřila k těm, co skáčou přes plot a zase zpět pro pírko. Její sousedé, Vodičkovi, vybudovali mezi pozemky dvoumetrový plot a uznejte, že na takovou výšku by musela být v ženské kategorii mistryní světa. Babička nenosila ani sukni s hlubokými kapsáři, ve kterých by skryla kdejakou kůrku nebo nějakou jinou dobrotu. Dokonce si ani nepamatuji, že by trousila všelijaká mudrosloví, abych je mohl později případně trousit i já. Ne. Opravdu. Neskákala, netrousila a chodila bez kapsářů.

Jasně si ale pamatuji její králičí řízky, miniaturní hodobóžové koláčky a růženec. Její modlitby byly dlouhé, předlouhé. Měl jsem pocit, že bývaly delší, než moje prázdniny.

Moje babička měla ale něco, čím se mohl pochlubit málokdo. Měla dům u silnice v Bosonohách. Ani na tom by nebylo nic zvláštního. Běžné a nuda, řeknete si. Ale až se dozvíte, co to bylo za silnici, možná budete i trošičku závidět. Poslední srpnový týden se proměnila, ta tak obyčejná a šedá betonová silnice, v trať. A v jakou! V závodní trať! Tím už se může pochlubit málokdo.

A má babička bydlela šťastně jen kilometr od startu a cíle té nejslavnější a největší motocyklové a automobilové Velké ceny jaká se kdy u nás jezdila. Jen pobýt mezi těmi dvěma nebo třemi sty tisíci diváky, co se tam tenkrát pravidelně každý rok sjížděly, tak to už byl sám o sobě velký zážitek.

A představte si, že každá každičká lidská dušička, co tam každoročně přišla, počala vysílat jakési přání a těch přání tam bylo tolik, že když se to všechno sečetlo a spočítalo, tak to byla síla. Ono by se to dalo docela jednoduše nazvat fandovstvím. Fandovství k té úžasné, těžké, ale krásné a téměř horské trati, i když dílem měla jen kluzký kostkový povrch a dílem to byla betonka. Fandovství k motorům a k motorismu vůbec, fandovství

k jezdcům, co se derou kupředu, riskující zdraví i život pro to mámivé svět-ské pozlátka úspěchu.

Mohl bych i oprášit jejich jména, neboť si na ně stejně dobře vzpomínám, jako na zvuk závodních motorů, zanechávající za sebou pach ricinového oleje. Ale to jsou zážitky stejně nesdělitelné, jako pohled na panorama Beskyd. A je dost možná i jisté, že v tom byl i kus lásky. A když se vám taková láska propojí mezi stovkami tisíc srdcí, musí to v člověku zůstat až do smrti. A můžete třeba právě sedět v zubařském křesle, nebo se můžete třeba plavat u maturity nebo se topit v rybníku, či být docela na dně, ale zůstane to v člověku kdesi uvnitř stejně, a nikdo vám to z té vaší duše už nevodpáře.

Já musel být u všeho. Ačkoliv tréninky se jezdily až ve čtvrtek, už v pondělí jsem významně upozorňoval maminku, že je čas!

„A co k holiči? Vypadáš po prázdninách jako ten Ezau!“ řekla a dala mě dvě koruny a já se mohl jít potupit. Tenkrát jsem už musel jít do komunálu. Vrátil jsem se sice bez bonbónu, zato s takovým výbrusem, že by mě záviděli i mnohé závodní motory. Bylo mě to ale fuk, jen když jsem měl tu „vstupenku na závody“ v kapse. Vlastně na hlavě. A to přece stálo za to.

Musel jsem být u všeho. Musel jsem přece sledovat, jak muži se stupačkami lezou po telefonních sloupech a natahují traťový rozhlas, jiní pak z nákladních aut skládali pytle s pískem a upevňovali je k patám sloupů, kdyby se náhodou některý z těch bláznů, jak říkala babička závodníkům, nevešel na tu betonku.

Byl jsem i u toho, když se kolem celé tratě, těsně kolem krajnice natahovala gumová lana, aby oddělila hlediště od jeviště. Ta pomyslná linka byla přesně tak tenká, jako hranice mezi životem a smrtí. A stejně tak blízko.

Musel jsem pak být rozhodně ve čtvrtek při prvním tréninku, i když celý den lilo, jako by závodní trať potřebovala ještě pořádně spláchnout. Babička lamentovala, že budu z toho ještě marod a nebudu moci jít do školy a že to mamince nevysvětlí a Jožkovi už vůbec ne. Jožka, tak to byl můj tatínek.

Já jsem si ale říkal, že pršet nemůže do nekonečna a stál jsem u tratě i celý druhý den a sledoval snažení těch statečných jezdců. V pátek už ani nepršelo, ale lilo. Spršky vody jim stříkaly od zadních kol, ale oni nedbali, neboť si chtěli vyjezdit to nejlepší místo na startu.

Přišel den nejslavnější. Přišla neděle. Když jsem se probudil, bylo už všude tolik lidí, že když jsem chtěl vyjít z babiččina domu, musel jsem se slušně obléci.

„Tatí, pojd' už!“ dotíral jsem, neboť jsem si chtěl zajistit to nejlepší místo, abych to všechno dobře viděl. Ten mě ale odbyl, neboť pouhým pohledem z okna zjistil, že nejlépe bude, když přejdeme na druhou stranu silnice, kde je vidět o zatáčku víc. Měl pravdu. Jeho příbuzní, soukmenovci, souputníci, rodáci a místní stréci si postavili hned k protějšímu lanu řadu stolů a na ně bohaté občerstvení. Kousek dál stálo několik soudků piva a pár demižónů. Tak to byl pořádný důvod.

Tatínek ale pořád něco vyjednával a pořád nešel a já viděl, že je zle, neboť už projelo pořadatelské auto s červenými praporky a uzavřelo trať. A taková uzavřená trať, to je ještě asi přísnější než uzavřená hranice, neboť pořadatelé už nechtěli na druhou stranu pustit ani myš a ta by tou hranicí proběhla. To by bylo aby si takoví nerozhodníci pobíhali sem a zase tam. To by byl pořádek, aby si každý dělal co chtěl.

Když jsme se s tatínkem konečně dostali ke špagátu, jak říkal lanu, zbývalo do startu jen pár minut. Tísnili jsme se ale kdesi v páté řadě a já neviděl ze silnice ani kousíček. Vzal mě za ruku a chtěl mě ještě protáhnout za stréci na tu druhou stranu. Ale neprotáhl. Ve vteřině tu byl jeden policajt a hned druhý a ještě muž se žlutou páskou a hned: „Kampak pane! Máte rozum? Copak chcete to dítě zabít?“

„Ale já tam mám rodinu! Tam na druhé straně!“ ohnil se tatínek a mě ho bylo líto, protože nelhal, neboť opravdu na druhé straně byl stréc Vilém a Ludvík a Adolf, teta Bóža, co měla jedno oko skleněné, i Jenda Faverů, který ji jako kluk to oko vystřelil prakem. Vypadalo to, jakoby pořadatelé neměli ani kousíček srdce, ale zato nejvyšší potřebu separace rodinných příslušníků.

Začal jsem skoro natahovat, neboť ten tak slavný okamžik, na který jsem se nevýslovně těšil, prošumí okolo mne, jako bych ani nežil. Neměl jsem ani výhled, ani program. Tu pojednou mi dal tatínek startovní listinu do jedné ruky a tužku do druhé a povídá: „Rozřež to, ať aspoň vidíme, kdo jede!“ a já, minutu před startem, jsem tužkou řezal to, co měli dávno udělat v tiskárně.

„Čím to kudláš? Ty nemáš ani nůž? Seš ty vůbec chlap?!“ zlobil se tatínek a vytáhl svůj houbařský a napodobil mě v kudlání. Byl lepší. Třicet vteřin do startu.

„Pust'te toho kuliferdu dopředu, vždyť tady nic nemůže vidět,“ ozval se kdosi a jiní mě prostrčili až ke špagátu. Ten kdosi byl pan Vodička, co natáhl babičce ten tak vysoký plot. Hned jsem ho měl radši a i ten plot se snížil na polovic.

Tak mi pan soused odhalil pohled, kterému jsem nemohl uvěřit. Byla to sice stejná betonová silnice, jako včera, jako předevčírem, jako kdykoliv před tím, přesto ale úplně jiná. Slavnostní, čistá, lemovaná stovkami pestrobarevných lidiček v očekávání. Možná, že to byl jen ten můj pocit někde hluboko uvnitř, možná, snad.

Na rozjímání ale nebyl čas, neboť hlasatel už odpočítával poslední chvíle do startu stopěťadvacítek, kterým se říkalo ňafinky: „Deset vteřin do startu, pět, čtyři, tři, dva, jedna a odstartováno,“ volal vzrušeně.

A pak jen ticho. Místo řevu motorů, které jsem očekával, přišlo ticho. Básník by tvrdil, že se rozhostilo. Jedno obrovské ticho na druhou. Ticho, jako když najednou všude vypnou proud.

Víte, to bylo ještě v dobách, kdy se motocyklové závody startovaly s motory v klidu a jezdci museli svůj stroj roztlačit pár kroků, než to v něm chytlo a zabublalo a zaburácelo. Pak už jen zbývalo naskočit a zalehnout na nádrž a vytočit motor do vysokých otáček a vyrazit.

„Jako první vyráží...“, komentuje dramaticky hlasatel, ale jeho hlas zaniká v desítkách sirén motocyklů a já nevím o tom dramatu zase nic.

„Nic si nepiš nebo nic neuvidíš,“ ozývá se kdesi daleko za mnou tatínkův hlas. „Pamatuj si jen čísla!“ přikazuje mi v posledních vteřinách, ale to už se blíží celá smečka motocyklů zabírající celou šíři silnice a ta řvoucí mnohohlavá saň se řítí kupředu.

Ohlušující sirény závodních motorů mě rázem sráží do kolen. Rozšiřují se mi zorničky a nesmírný hluk mi proniká snad až k hrudi. Chvěji se úžasem i strachy, ale čísla v hlavě zůstávají. A pak opět ticho, které ruší jen některý z opozdílů.

„2, 3, 14, 23, 27, 54, 18, 1,“ hlásím tatínkovi a smolím těch osm prvních do programu. Okolní nevěří vlastním očím. Není přece možné si zapamatovat tolik jezdců v prvním kole.

„To je nesmysl, to si ten kluk vymyslel, no řekni Karle!“ obrátil se pan Vodička na svého souseda. Ale Karel si tak jistý už nebyl. „No, víš, vona ta dvojka Degner tady byla první, aji ta druhá Fügnerova emzeta s trojkou, pak jela čtrnáctka Svensson, ten Švéd to jo, ale dál nevím, kdybys mě zabil.“

Ještě, než jsem svůj postřeh stačil dosmolit, hlasatel mi pořadí potvrdil podle traťových komisařů z Veselky. Dokonce i pořadí našeho Bartoše

s jedničkou na osmém místě. Pojednou jsem zjistil, že můj program koluje v diváckém davu a já nemám v rukou zase nic víc, než tu tužku.

Devět dlouhých minut uplynulo a všichni napjatě očekávali průjezd závodníků ve druhém kole. Tak dlouho to trvá. Ke všeobecné radosti se ale jako první objevuje bleděmodrý stroj s jedničkou na kapotě. Bartoš projíždí a já počítám. Jedenadvacet, dvaadvacet, třiaadvacet..., sedm vteřin, tak jak mě to naučil jednou v horách tatínek, když se blížila bouře.

„Ten jede!“ uznale za ním pokyvuje Karel.

Je to dobré. Teprve pak se objevuje stříbrná emzeta, ale co to? Je to vůbec možné? Těsně za ním v závěsu se řítí naše druhá čezeta se Standou Malinou za řídítky. Je to skvělé a diváci šílí nadšením, neboť fanoušek má ze všeho nejraděj, když vítězí ten jeho jezdec a jeho stroj. To však přece nejsou jenom diváci a fanoušci, jsou to přece jen lidičky a lidé někdy mívají veliké srdce.

„Vydržte, kluci, vydržte!“ stačí ještě zakřičet za naším druhým želízem pan Vodička, ale to už zaniklo v hukotu mnoha dalších sirén středu pole.

Tenkrát z těch kluků vydržel jen Bartoš, ale byl nejlepší. A být první, jednička, šampion, tomu se nemůže rovnat ani sto druhých. Když pak projížděl okolo nás po šesté a tedy naposledy, zvedl se v hledišti mrak programů i holých rukou, aby tak každý pozdravil svého hrdinu. Možná, že je to trochu nadnesené, ale já v tu chvíli, v těch několika vteřinách průjezdu vedoucího jezdce ucítil, že jsem jen malou částí celku a přeji si jen to, co všichni ostatní:

„Vydrž!“

V přestávce se tatínkovi zamýšlený husarský kousek podařil a protáhl se na druhou stranu ke strécovským stolům, tam, kde bylo vidět o zatáčku víc. I se mnou. Měli jsme štěstí. Stréci Faverovi se asi neudělalo dobře a šel zvracet nedaleko na hřiště místního Sokola. Židle byla tedy volná.

„Copak motorky, to nic není,“ mudroval zrovna při našem příchodu stréc Vilém. „To před válkó, to bylo jiný kafe. To tady jezdily auta: Chiron, Caracciola, Siamský princ Biró, Farina, nebo Nuvolari. To byli aspoň borci. Třeba v šestatřicátém, když Nuvolarimu začal v posledním kole stříkat olej. To valil špric až tady za ty stoly. A sténě vyhrál.“

„Co kecáš, Vildo, co kecáš. To bylo až v pětatřicátém a nevyhrál, ale byl druhej. Vyhrál Chirón a dost řečí. V šestatřicátém se vůbec nejelo,“ rudl už Ludvík.

„Ty, Ludvo, neštví mě, ty do mě répeš už vod rána. Bylo to v šestatřicátým a hotovo. Dyť sem si téden po tom bral Anču Pazderová, tak nekecé.“

„Hošani, držte už ty čuně, hlásijó vopravy třístapadyn,“ snažil se jejich rozepři zadržet Adin. Z oprav jsem nezaslechl stejně nic. A ani Adin, stréc Adolf, protože zavrčel: „Tak jede ten Franta Šťastné, nebo nejede?“

„Sténak to bylo v šestatřicátým,“ nepřestával klapat stréc Vilda, „že Jožko?“

Tatínek si to už asi také nepamatoval, ale pro klid v rodině prohlásil diplomaticky: „To jsme byli ještě mladí a Masarykův okruh se jezdil obráceně.“

„A co provedl?“ zajímalo mě, neboť když se přece něco přejmenuje, musí dotyčný něco provést.

„Nic neprovedl,“ řekl tatínek a smutně se na mě podíval.

„Tak proč se teď jmenuje závod Družby Národů? Tatí, Družba to je jeho jméno, nebo přijmení?“

„Už jedó!“ utnul naši řeč Adin a tak zachránil tatínka od vysvětlování. Smečka jezdců se prořítla kolem nás. Ne, ne. To už nebyly žádné kolibříňafinky. Byla to síla. Dlouho koukám na záda s modrým pruhem. Šťastný. František Šťastný. Žádný jiný v našich fandovských srdcích na něho neměl.

„Kolikátej jel Franta?“ ptali se všichni, neboť Šťastný byl tak zamotán do klubka, že ho přehlédli jako nic. Věděl jsem, že jen čtvrtý za Gustavem Havlem, Australanem Hintonem a tím Němcem, ale průjezdem třístapadesátek jsem byl tak fascinován, že jsem oněměl. Probral mě až Jenda Faverů, který se vrátil ze hřiště. Byl zelený a nevypadal dobře.

„Jak jedó, hošani?“ zeptal se mechanicky a zkušeným pohybem si odzátkoval další flašku.

„Jeníku, kdo vyhrál v šestatřicátým? Nuvolari, nebo Chirón?“ probral se ale Vilda.

„H...., Chirón! Rosemayer vyhrál. Rosemayer. Víš prd. Tys věděl dycky prd, Vildo!“

Pomyslel jsem si, že Jenda to asi ví nejlépe, když svůj názor podpořil tak silnými výrazy.

„Nechlemté už to pivo!“ podívala se na něho teta Bóža škaredě tím svým zdravým okem a tahala se s ním o láhev. Jenda Favera v tom nerovném souboji pak ztratil stabilitu a zahučel mezi stoličky. Než se to všechno urovnalo a poskládalo, utřelo a odneslo jeho bezvládné a unavené tělo domů, jelo se poslední kolo.

A zase ten les rukou, zase to veliké mávání, neboť ten Franta fakt jel první a dlouho nic a lidi byli na vrcholu blaha.

„Jede jako hodinky, jako ty hodinky,“ pronesl Adin do toho ticha, které tu po něm zůstávalo, neboť Šťastný měl fakt velký náskok.

„Pravý Švýcary, pravý Švýcary,“ přibrukoval Ludvík a už mu byl i ten Nuvolari ukradenej.

„Jo, jo, zlatý česky ručičky,“ dodal už jen Adin a v rodině byl konečně klid. Jen mě to nebylo docela jasné, jak to s těma českýma ručičkama ve Švýcarsku je.

Po dlouhé pauze se řadí ke startu dvěstěpadesátky. Řazení na startu jde tentokrát pomaleji a pořadatelé začínají mít zpoždění. Jakoby se najednou nikomu do závodění už ani nechtělo. Ani jezdcům ne. I obloha se zatáhla a začíná mi být chladno. Ale trať je uzavřena a tak můj svetr je ode mne odříznut červenými praporky.

Jakoby všechny čekalo něco výjimečného, něco, co nebude nikdo schopen strávit nebo rozumně si přebrat. Muselo to ležet nad tímto kouskem země už před startem. Muselo tu něco být. Krom nastávajícího chladu jsem cítil i to.

Pak přichází nešťastné šesté kolo. Na zadní kopcovité části trati mezi Veselkou a Pisárkami začíná pršet. Na kluzkém povrchu havaruje Australan Brown, ale vyvázne jen s odřeninami.

„A je tu další pád,“ ozývá se znova hlasatel. „Erik Hinton ve snaze předjet Kassnera a Baltisbergera měl těžký pád a zůstává ležet na silnici! Je těžce raněn!“ Mezi diváky proběhlo vzrušení. Počalo mě mrazit v zádech a naskočila mi husí kůže. Snad to bylo tou vlezlou zimou, snad to bylo právě v tom okamžiku, kdy se vedoucí dvojice blíží k Farinovým zatáčkám. Do Farinek už ale dojel jen jeden z nich. Kassner. Hans Baltisberger ve snaze ujet svému soupeři najel v zápalu boje na mokrý pruh, jeho stroj dostává smyk a kapotáží zachytává o vozovku. Baltisbergerovo tělo je vymršťeno do výšky a on padá dolů na vozovku vstříc smrti. Je to absolutní, nezvratné, konečné. Jeho stoj stačil prolétnout mezi stromy do diváků a mnoho jich zranil.

Na trati se rozječely sirény. Ty opravdovské. Záchranné. Sirény sanitek. Lidé mlčí a je ticho. Jen tu a tam projíždí nějaký jezdec. Závod přerušen nebyl a dojíždí se setrvačností do konce. V posledním kole však nikdo nezvedá ruce a nikdo nemá vítězi programem, neboť vítězem se tu stal osud. Když pak hlasatel oznámí Baltisbergerovu smrt, všichni povstanou, někdo sundá

čepici a hledí do toho ticha se sklopenou hlavou, jakoby hledal odpověď: Proč?

Drobně prší a to ticho se tu opravdu rozhostilo. I bez básníka.. Prší na okolní střechy, prší na silnici a prší na obnažené hlavy. Tu odpověď ale nenajde nikdo, neboť lidé ji hledají co svět světem stojí po celý život. Zní německá hymna na počest vítěze, ale všichni to cítí jinak. I Kassner sundává na stupních vítězů zlatý vavřínový věnec a pokládá ho k nohám, neboť jeho sláva se nyní rovná jen tomu bobkovému listí. Je to pocta Hansi Baltisbergovi, úcta k jeho tragédii a úcta ke smrti jako takové. Ke smrti se kterou smířit nejde se a ve které jsou si všichni lidé rovni. Na ten pocit nikdy v životě nezapomenu. Nikdy.

Ten den, ten tak tragický den, mi přinesl hodně. Asi nebude v životě důležité znát všechna čísla a ani to, kdo a jak a který rok kdy vyhrál. Jsou lidé, kteří hromadění encyklopedických znalostí zasvětil celý život a možná, že jsou i ve společnosti vážení. Ale pak, na konci své cesty zjistí, že žili zbytečně. Docela zbytečně. Nepoznali radost a nepoznali smutek. Neprožili si nadšení a nebrečeli žalem. Prostě nežili. Jak by řekl Jenda Faverů: Žili na prd...

Ještě ten večer mi tatínek v jednom stánku koupil první nůž. Rybičku. Abych už nebrečel. A abych byl chlap.

kapitola 8.

Co jste vy, byli jsme i my – co jsme my, budete i vy

A bylo jaro. A všechno pučelo a zelenalo se, kvetlo a rozmnožovalo.

„Nádhera,“ vzdechl tatínek a již po několikáté do sebe vtáhnul lesní vzduch. „Cítíš ten ozón?“

„Ozón?“ zeptal jsem pro jistotu, neboť to slovo jsem slyšel poprvé a přišlo mi, jako by mluvil o měsících Jupitera. Planetu Jupiter jsem znal. To ano. I Saturn a Uran a Neptun. To bylo moje hobby. I Pluto bylo moje hobby. Ozón ne. Možná, že to byl náčelník jakéhosi kmene domorodců na řece Limpopo. Ale tatínek mě vyvedl z omylu.

„Tu vůni, myslím. Cítíš tu vůni? Ozón, tříatomové molekuly kyslíku,“ vysvětloval mi tatínek vědecky.

„Aha,“ souhlasil jsem. Jistota je jistota a já mu nechtěl kazit hezký den. Byl jsem totiž zaujat stále se ozývající ptačí melodií. „Rrrrrr-čaf-čaf-čaf-rrrrrajčák, rrrrrr-čaf-čaf-čaf-rrrrrajčák...“

„Posloucháš ty mě někdy vůbec?“ řekl tatínek a něco hledal.

„Tatí, co je to za ptáka?“ zeptal jsem se, poněvadž se mě ta stále se opakující melodie líbila.

Tatínek ale právě pohotově objevil na lesní cestě kousek naplaveného písku a klacíkem něco maloval. „Tak tohle je kyslík,“ povídá a namaloval kolečko. „A každý kyslík má dvě ruce, protože je dvoumocný.“

„To jsou ty dvě čárky?“

„Správně,“ pochválil můj postřeh, snad aby mě podnítil k ještě větší zvědavosti. „My jim říkáme valence a poněvadž je má volné, potřebuje se těma volnýma rukama chytil jiného kyslíku.“

„A proč?“

„Proč, proč, proč. Protože když se ti dva kyslíci chytanou za ruce, tak jsou stabilní.“

„Není to čečetka?“ zeptal jsem se, neboť se to: „rrrrrr-čaf-čaf-rrrrrajčák“ ozvalo znova.

„Jaká čečetka zase? Čečetka říkala akorát Barunce babička Boženy Němcové.“ zlobil se tatínek, protože tak nepozorného žáka asi na fakultě ještě nezažil.

„Ten pták,“ povídám. „Ten pták co zpívá. Pěnkava – čečetka,“ a abych ho uklidnil a udělal mu trochu radost obrátil jsem oči zpátky do písku. „A co je to třetí kolečko?“

„To je teprve zajímavé,“ opravdu se tatínek zaradoval a nadšeně pokračoval v přednášce. „Někdy se stane, třeba za bouřky, že každý kyslík podá své dvě ruce, své dvě valence, ne jednomu, ale hned dvěma sousedním atomům a tak se zároveň spojí ne dva, ale tři atomy dohromady.“

Moji poznámku, že se ten atom asi lekne blesku nebo hromu, přešel tatínek bez povšimnutí.

„Čečetka je opravdu pěnkava?“ vzpomněl si tatínek najednou na přírodopis.

Ta jeho provizorní malůvka mi ale připomínala něco docela jiného a tak aniž jsem chtěl, nebo si to přál, začal jsem se smát a smál jsem se, až se na mě tatínek docela zlobil. „Já tedy nepochopím, co je ti na tom k smíchu. S tebou se vážně nedá mluvit.“

„Když mě to připadá jako, no, jako ten..., jako tamten...“

A opravdu: Spojením dvou kuliček a jedné docela nepovedené, vznikl naopak docela povedený mužský úd.

„Jako co?“ dotíral ale stále tatínek.

„Jako ptáček,“ povídám.

„Jaký zas ptáček? Zajímá tě vůbec něco jiného než čečetky? Aha..., vlastně, no, z tvého úhlu pohledu je to docela..., co máš do školy?“ Ten úsměv, co se mu mihl ve tváři jsem ale postřehl jasně. Vždycky, když se tatínek dostal do slepé uličky, zeptal se mě na školu.

„Máme napsal slohovku,“ přiznal jsem se.

„A co je na tom? Ty neumíš psát?“ Hezky tu malůvku zamluvil...

„To jo, psát jo, ale nevím co mám napsat,“ přiznal jsem se, poněvadž jsem o tom ještě nezačal ani přemýšlet.

„Co máte za téma? O čem to má být? Můžeme si o tom promluvit!“ zajímal se tatínek.

„Ale, když my to máme napsat sami, bez rodičů. Stříťas říkal, že nemá cenu opravovat rodinný práce.“

„Snad ti můžu aspoň poradit, nebo ne? A jakej Stříťas, Střítecký ne?“

„No jo no, tak Střítecký, prej to má být vo tom, čím chci být, nebo co!“

„Hm, to je hezké. A čím chceš tedy být?“ Bylo opravdu hezké odpoledne. Zatím. Na blízké olši houkal svoje huhů, huhů, huhů holub hřivnáč.

„Asi vodníkem. Vodníkem jako je Baloun. Seděl bych na stromě, mudroval a kouřil bych fajfku!“

„No to snad nemyslíš vážně? Jo mladej pán by chtěl kouřit, no jo, tak to bude slohovka jedna báseň. To tam chceš vážně napsat? Jak by to vypadalo? Co by si o nás řekli ve škole? Tak to tedy ne. V žádném případě. Jestli to napíšeš, tak ti to vytrhnu a budeš přepisovat sešit od začátku školního roku.“ Bylo to dost varující, poněvadž tatínek byl toho schopný a opisovat sešit tak to se mi opravdu nechtělo.

Holub také asi raději odletěl, nebo jen držel zobák. Nevím. Na olši jsem ho již nespatriil. Odpoledne se počalo trochu kabonit.

Sotva jsme přišli domů, zaútočil jsem na maminku: „Že se lhát nemá?“ Byla to ode mne záludnost, poněvadž některé otázky obsahují jen jednu odpověď, zvláště, když se na to ptáte maminek. „To víš, že se lhát nemá. Kdo lže ten krade a kdo krade, ten může i zabíjet a kdo zabíjí... a, proč se mě vlastně ptáš?“ vzpomatovala se maminka.

„Máme psát slohovou práci: Čím chci být. A proč. Ale podle pravdy!“ zkoušel jsem náhradní variantu.

„A čím chceš vlastně být?“

„No, přemýšlel jsem o tom. Po pravdě ze všeho asi nejvíc bych chtěl být motocyklovým závodníkem jako je Franta Šťastný. Jezdil bych závodní okruhy a taky se mi nechce přepisovat sešit.“

„Já ti dám závodníka. Zabít se jako ten, no ten..., Baltisberger, nebo jak se jmenoval. To by se ti líbilo, co? Jenomže tolik štěstí bys neměl. Ty bys měl tak málo štěstí, že by sis akorát zlomil páteř a ochrnl bys a do smrti bych tě vozila na vozíku. Tak to by sis přál?“

Mlčel jsem. Den už jsem měl stejně docela zatažený. Já spíš cítil tu úžasnou vůni benzínu, viděl stupně vítězů, mávajících obecenstvo a objížděl čestné kolo. Měl jsem ale v záloze ještě jeden trumf.

Večer jsem tu slohovku napsal a sešit uložil až na dno tašky, aby náhodou tatínek nebo maminka si nevzpomněli a nemusel ho přepisovat.

„Tak co? Co bylo ve škole?“ ptala se druhý den maminka.

„Nic,“ povídám, protože jsem se o tom nechtěl raděj bavit.

„Chodíš ty ještě vůbec do školy? Ještě, že budou příští týden třídní schůzky,“ a bylo zle. Musel jsem s pravdou ven.

„Dostal jsem jedničku..,“

„No, to je skvělé a z čeho?“

„Z toho slohu!“

„Ze slohu. A cos tedy napsal? Čím chceš být? Doufám, žes nenapsal, že chceš být závodníkem?“

„Ne, to ne, ale..., ale, víš, pan učitel si sešity nechal, prý kvůli nějaké práci, nebo co, jen nám zapsal známky do žákovské.“

Ta jednička se mamince moc líbila. Líbila se i tatínkovi. Po třídních schůzkách to bylo ale horší, i když byla delegována rodinnou radou maminka.

„Víš, Jožko,“ povídala večer tiše tatínkovi v kuchyni a já byl zalezlý v pokojíku jako sysel s obrovskýma ušima. „Ten jejich učitel, víš, ten Střítecký, to je ti zvláštní člověk. I my jsme byli dětmi, povídal nám. Nyní jsme dospělými a naše děti nebo naši vnuci ani nemohou uvěřit, že bychom někdy mohli dětmi být. A vidíte. Jen si vzpomeňte! I my jsme měli v dětství nebo v mládí přání, také sny a představy, jako je dnes mají oni.“

Co jste vy, byli jsme i my, ano i my jsme byli malými špunty a snili jsme a i druhá část platí: Co jsme my, budete i vy. Je to věčný koloběh nejen smrti, jak to často můžeme číst na hřbitovech, ale především života.

Již celá desetiletí sleduji dětské sny. A zapisuji si je. Po letech své žáky často potkávám a ptám se: Jsi šťastný? Šťastná? A když ten dospělý kluk anebo děvče šťastní nejsou, zeptám se, co dělají. Doma pak často ve svých záznamech zjistím, že z kominíka je učitel, z popeláře zahradník a z kuchaře třeba policajt.

I já měl v dětství sen. Velký sen. Jednou, to mě nebylo ani pět, vzala mě maminka do kostela. A věřte nebo ne, ten zážitek mě poznamenal na celý život. Poprvé jsem tam slyšel hrát varhany. Od toho dopoledne jsem po ničem víc netoužil, jako zahrát si na ten nástroj nástrojů. Jak jsem ale mohl v to doufat, když mě rodiče nemohli dopřát ani kolikrát večeři, natož housle nebo dokonce klavír. Byl to však sen, který mne protkával každou vteřinou mého života. Nevzdal jsem se a vydělával jsem si na hodiny klavíru, kde se dalo. Cvičil jsem pak dopoledne v nevytopené hospodě, kde mě mrzly prsty a často jsem si to mé hraní musel odpracovat dlouho do noci.

Ne, nevyprávím vám to proto, abyste mne nějak litovali. Nakonec jsem stejně dosáhl svého a dnes hraji každou neděli v kostele Panenky Marie a jsem docela spokojený. Rád bych jen, aby stejně tak byli spokojeni i vaše děti, poněvadž není nic horšího, než znásilňovat dětský sen. Pravda, mě rodiče v ničem pomoci nemohli, ale také mi v ničem nebránili.“

Maminka povídala a povídala a já jen čekal na tatínkův soud.

„Má pravdu, asi to bude moudrý člověk,“ rozhodl nakonec. „I já jsem byl takový. Do školy jsme chodili bosí. Měl jsem čtyři sourozence a víš dobře, že ani mě nemohli rodiče podporovat na studiích, ale to nebylo důležité. O všechno jsem se zajímal. A nezastavilo mě ani to, když Němci zavřeli vysoké školy.“

„Já vím, tatínku, já vím,“ povídala nakonec maminka.

„Člověk by si měl plnit svoje sny. Jinak to snad nemá ani cenu,“ už jen šeptem pravil tatínek. „A co ty slohovky? Ty vám číst nedával?“

„Ale kdepak, ten sešit musí mít kluk v kabeli!“

Polilo mě horko. Neměl jsem v té chvíli ani tu nejmenší povědomost, kde by se moje školní propriety nacházely.

Tatínkův přísný hlas mě vytáhl z pokojíku rychleji, než letní slunce vodní páry. „Co to je? Tak ty chceš být strojvedoucí? Takovou blbost může vymyslet jenom tvůj infantilní mozek. Co od toho čekáš?“ a rozčílil se nakonec tak, že převal sešit vejpůl. Co to je ta infantilnost, to mě zajímalo ještě míň, než ten ozón.

Netrvalo dlouho a tatínek mi oznámil, že s ním půjdu do práce. Abych prý viděl. Tatínek říkal, že pracuje v Útamu. Myslel jsem, že je to někde až v Americe, hned vedle Utahu a že tam možná potkám toho náčelníka Ozóna, nebo alespoň indiána. Tatínek mi ale vysvětlil, že Útam je zkratka Ústav teoretické a aplikované mechaniky a je v Jiráskově čtvrti, kdežto Utah zkratka není. Možná se dostaneme i k rektorovi, což prý je něco takového, jako náčelník těch Utahů. Docela jsem se těšil.

Než nás ale do toho ústavu vpustili vyzpovídal nás jakýsi důležitý člověk u vchodu.

„Doktore, vy už máte velkého kluka,“ povídá ten pan důležitý v uniformě.

„Co kluka, pane Dočekal, ale kdybyste viděl dceru, ta je mi už takhle,“ povídá tatínek a ukazoval někam hodně nahoru.

Teprve po tom měření nás pan Dočekal vpustil dovnitř.

„Ten přísný pán to byl ten rektor, tatí? Mít o něco míň tak jsme zůstali asi venku, že jo?“ zeptal jsem se ustaraně.

„Nemluv hlouposti, to byl jen vrátňý,“ odpověděl mi jen tak na půl úst tatínek, poněvadž už ho zase někdo zdravil a on mu odpovídal.

Pustili jsme se pak dlouhou předlouhou západní chodbou, jak mi ji představil tatínek. Zdálo se mi, že ji nepřejdeme do smrti, ale pořád

se ze dveří trousili jacísi lidé, zdravili tatínka a zase se v jiných dveřích ztráceli. Pyšně jsem se nesl vedle něj, neboť ho zdravilo velice mnoho lidí.

Občas nás zase někdo zdržel a pochválil velikost jeho syna, to jako mě, ale tatínek vždycky jen zvedl ruku nahoru, asi jak vysoko skáče náš pes, kdybychom ho tedy měli. „Opravdu už máš tak velkou dceru, doktore? No letí to, že...“ řekl kdosi. Prý to byl tatínkův asistent pan Trávníček, co mu říkají Lájoš Punt'a. A opravdu vypadal jako nějaký Punt'a a dobrácký vořech.

Konečně jsme zdolali chodbu, pár desítek schodů a konečně tatínek odemkl jakousi místnost. Na dveřích jsem přelouskal tabulku: Mechanika zemin a zakládání staveb – vědecké pracoviště. Bylo to asi rumunsky nebo dokonce turecky, neboť jsem tomu nerozuměl. Myslel jsem, že za dveřmi bude nějaká zakázaná třináctá komnata tajemného umění, ale nic takového tam nebylo.

Jen obyčejná kancelář, obyčejný psací stůl, obyčejné židle a spousta knih v černé vazbě, jakoby někdo umřel. Tatínek k mému překvapení vytáhl z aktovky novou písanku a i tu, co ten večer roztrhal zuřivostí.

„Hezky si teď přepisuj a až budeš hotový, tak spolu napíšeme tu slohovku!“

Na protější zdi odtikávaly hodiny nekonečné vteřiny mého života. Tatínek pořád něco psal, pak zase cosi hledal a v čemsi listoval a říkal, že dělá vědeckou práci. Když už byl jakž takž hotový a tvářil se docela spokojeně, mě bolela ruka, jako bych skládal do sklepa uhlí.

„Tak už jsi s tím hotový?“ přistihl mě tatínek, sotva jsem začal ožužlávat péro.

„Skoro.“

„Je to tady lepší než ve škole, že ano?“

S tím jsem souhlasil. Nezkoušelo se tu.

„Když se ti tedy tady tak líbí, napíšeme si tu slohovku,“ zavelel tatínek.

„Já ti to raději nadiktuji, ať tam zase nepíšeš nějaké blbosti: Chci být inženýrem, protože chci..., ne , ne..., chci být vědeckým pracovníkem!“

„Tatí, a co je to ten inže...! Ani nevím co to je? Není to něco sprostýho?“ řekl jsem, poněvadž mi to říkalo asi tolik, jako valenční mocnost prvků. Tatínek mě odměnil lepancem.

„No co by to bylo. Hlavně ale to není něco, ale někdo... Inženýr je vzdělaný člověk, který chodí v bílém plášti, má před jménem titul a vymýšlí něco nového, co pomáhá lidem.“

„Já ale nechci být ani tím a ani vědeckým!“

„Jak to že ne!“ nevěřícně zíral tatínek.

„Protože by mě bolela ruka! Takový vrátný to má lepší,“ přiznal jsem se, neboť by to asi bylo víc psaní, než jeden školní sešit.

„Seš kluku vůbec normální? Vrátný? No, to je úroveň! To je jedno. Chceš, nechceš, to je mě jedno, napíšeš to a hotovo. Vidím, že z toho stejně nemáš rozum.“

Někdo ale zaklepal a vstoupil dovnitř. Zachránilo mě to.

„Zdravím vás, pane profesore,“ vstal tatínek od stolu a hrnul se podat tomu člověku ruku. Nebyl moc velký a neměl ani indiánskou čelenku.

„Tak tohle je můj syn,“ vypnul tatínek hrdě prsa. „A tohle je sám rektor fakulty, profesor Kolesík,“ představil mě tatínek tohoto velikána vědy.

Já už ale dobře věděl co bude následovat a chtěl jsem se vytáhnout, tak jsem vyhrkl: „To ale nic není, kdybyste viděl, jakou už máme s tatínkem velkou dceru.“

Pan profesor se tomu dlouho smál a nemohl ani přestat. Když ale zavřel dveře, tatínek mě za tu moji prostořekost dal pohlavek a tentokrát pořádný a kdyby měl v aktovce šlauch, tak by ho tam tenkrát jistě použil.

Co jsem v té třetí obecné nakonec napsal do přeepsané písanky již nevím, co ale vím jistě, tak to, že jsem za devatenáct let řídil vlaky, pozoroval jsem z kabiny lokomotivy koleje, návěstidla, nádraží a poslouchal klapot železničních kol. Bylo v tom dobrodružství a byl v tom i osud.

Kostel, láska, fotbal, jak se to rýmuje...

Má babička přes plot pro pírko skákat opravdu nemusela. Měla totiž svého dědečka. Dědeček dělal na dráze, měl definitivu a o výplatě musel dělat stojku. Říkalo se to.

Kolikrát jsem si přál, abych dědu viděl po výplatě stát na ruce nebo na hlavě, ale nikdy se mi to nepodařilo. Aspoň jednou, třeba jen klíčovou dírkou, jsem si přál zahlédnout, jak se bývalému sokolovi sypou z kapes klíče, kapesníky, drobky pro holuby a jiné propriety nutné k přežití, například peníze.

Nikdy se mi to nepodařilo.

Asi to s babičkou dělávali o samotě někdy v hluboké noci a nikomu se s tou pěknou chvilkou nikdy nepochlubili.

„Půjdeme odpoledne na fotbal?“ zeptal jsem se jednu neděli dědy, neboť jsem předpokládal, že bude mít radost. Tentokrát jsem se ale zmýlil.

„Až jestli půjdeš do kostela!“

„Do kostela? Já? A co bych tam dělal?“ ptal jsem se ho.

„Coby. To co ostatní. Modlil by ses, aby z tebe nebyl zbojník,“ řekl děda. Jo děda, to byl číman, žádná čečetka. I na Piavě byl. V první válce. Málokdo si odtud něco přivezl, ale on jo. Vomrzlý nohy. Jo, číman to byl. „Copak ty se neumíš modlit?“ překvapil mě. „Ani: Andělíčku, můj strážníčku...?“

„Ne, neumím. Ani tu o strážníčkovi ne.“

„A co náboženství. Do náboženství chodíš?“

Zavrtěl jsem hlavou.

„Tak to si musím promluvit s maminkou,“ řekl, vzal hůl, černý klobouk a chystal se na cestu. Jdeme!“ zavelel, jako by mu ten kaprál z první války zůstal.

„Proč? Vždyť máme ještě řůru času?“

„Jde se do Troubelova!“ rozhodl děda a to mě zlomilo, neboť do Troubelova, jak se říkalo Troubsku, byl pořádný kus cesty.

„To musíme do kostela tak daleko?“ zakňoural jsem.

„Jistěže. Tady by nás mohl vidět nějaký bolševik!“ řekl rozhodně. I vyrazili jsme.

Cesta vedla do kopce. Byla rovná a nudná. Jako vždycky. Dnes jsem se ale bavil tím, že jsem vyhlížel bolševika.

„Ty, dědo, a proč nás nesmí vidět bolševik?“ zeptal jsem se před prvními troubelskými staveními.

Děda se zastavil. Snad, aby nabral dechu, možná, že i přemýšlel.

„Protože bolševik je náš třídní nepřítel,“ prohlásil.

„Nepřítel? Náš? Jako můj a tvůj? V naší třídě mám taky nepřítel. Neškrabu, Trígla a Stožárka. Ale ti tady na nás asi čekat nebudou.“

„Ale ne. To nejsou nepřátelé ze třídy, ale třídní nepřátelé. Bolševici nemají rádi lidi, co věří v boha a chodí do kostela. Místo kříže si dali do znaku srp a kladivo. Tváří se přátelsky a přitom posílají lidi do kriminálu. Rozumíš mi?“

„Ne,“ přiznal jsem se a koukal na dědu, jako by mluvil i on rumunsky.

Minuli jsme několik prvních stavení. Bylo to dobré. Nikdo nikde. Ale hned v další předzahrádce nějaký člověk sekal trávu.

„Vidím vás, pane Ptáček, rád vás vidím,“ umíval se na mého dědu. „Tak, s vnoučkem do kostelíčku. No dyť. Počasí je jako by ho vymaloval.“

„Tak, tak, pane Zahrádka, a co zdravíčko? Slouží, slouží?“ zeptal se děda a mě to bylo moc podezřelé.

Jen co jsme ale kousek popošli potichu jsem se zeptal: „Dědo, proč se s ním bavíme, dyť je to ten, no jaks říkals, ten skrytej, ten bolševník.“

„Kdo Vilém? Vilém Zahrádka?“ smál se děda. „Ten určitě. Ten je má rád jako osina v rozkroku. Bolševici mu sebrali deset hektarů a ještě ho nakonec zavřeli. Vrátil se s podlomeným zdravím, že ani na mši nemůže dojít. Nech to a pojd', v kostele už zvoní.“

„Říkal přece, že nás vidí! A taky jsem si všiml čím vyžínal? Srpem!“ triumfoval jsem vítězně. To už jsme se ale blížili ke křížovatce u kostela a svátečně ustrojených lidí v černých oblecích přibývalo.

I oni unikli. Museli bolševikům uniknout. Bylo jich dost. Plný kostel.

Kázání se mi líbilo. Pan farář se poslouchal daleko lépe, než když mě dával kázání tatínek. Pak zapěly varhany a bylo to ještě nádhernější, než

nám líčil ve škole učitel Střítecký. Nemohl jsem za nic na světě pochopit, co těm bolševikům na tom může vadit.

Asi sem nechodí. Budu si o tom muset s nějakým bolševikem promluvit. Tedy, až ho potkám...

Pak začala mše. A varhany hrály o sto šest a lidé zpívali a pak se něco modlili a pořád se vstávalo a zase sedalo a aby to nebylo tak jednotvárné, tak občas se i klekalo. Dělali to úplně všichni. Když říkám všichni, tak to není úplně pravda. Já to neuměl. Nemohl jsem se do toho rytmu nějak trefit. Pořád jsem jen vyčníval. Pokud všichni klečeli, já stál a zase naopak.

V jedné chvíli, když jsem už poněkoli káté trapně vyčněl, zahlédl jsem mezi lavicemi něco nádherného. Měla dlouhé vlasy svázané do dvou blond bohatých culíků, modré nadýchané šaty, bílé podkolenky a lakované polobotky. Otočila se. Asi proto, aby uviděla toho neznaboha. Když ale spatřila můj trapně vyhlížející obličej, usmála se na mě. Pak si zakryla rukama obličej. Určitě se v tom skrytu culila. Cítil jsem to. Cítil jsem, jak se smíchem otřásá nejdřív jen její brada, útlá ramínka a pak celé tělo. Byla krásná.

Poznal jsem v mém krátkém životě radost a poznal jsem i smutek. Věděl jsem co je to zlost, lítost, nadšení i strach. Nyní ale mnou projelo cosi neznámého. Zasáhlo mě to v jediném okamžiku a s takovou silou, že jsem ochromen zůstal stát a přestal vnímat okolí. Co to jen může být? Jako fascinován hleděl jsem do míst, kde stála Ona.

Přísný, na ježka ostříhaný pán, který klečel vedle ní, byl asi její otec. Má krásná neznámá slízla pohlavek. Trochu mne to probralo. Úplně jsem se probral v zápětí, neboť jsem inkasoval pohlavek i já. Od dědy.

Bylo mi to jedno. Mše pro mne dostávala jen podobu mlhavého závoje s jediným světlým bodem. Přál jsem si, aby to nikdy neskončilo. To už ale varhany hrály jak o život poslední amen a lidé se vytráceli z kostela.

Ne, to přece není možné. Přece jsem Ji nemohl vidět naposledy! Přece se mi ta nejnádhernější holka, kterou jsem kdy v životě viděl, přece jsem ji nemohl ztratit jako ponožku! Do háje!

„Ještě zajdeme na hřbitov, když jsme tady,“ zavelel děda kaprálským hlasem. Hodilo se to. Měl jsem pravou pohřební náladu.

A pak se to stalo.

Další osudy chlapečka – blbečka zde:

<http://www.e-kniha.com/uces-pro-zvlast-slavnostni-prilezitost-roman.html>